

1. BÖLÜM

İFLAS HUKUKU

GİRİŞ

İki çeşit cebri icra vardır: **1)** Cüzi (ferdi) icra, **2)** Külli icra yani iflas.

Cüz'i icra ile külli icra arasındaki farklar:

1) Cüz'i icrada, bir veya birkaç alacaklısı, alacaklarını borçlunun malvarlığındaki bir veya birkaç şeyden almaya çalışır. Orada ne bütün alacaklıların tatmin edilmesi ne de borçlunun bütün malvarlığının tasfiye edilmesi söz konusudur.

Buna karşılık iflasta, borçlunun bütün alacaklılarının, borçlunun haczedilebilen bütün malvarlığından tatmin edilmesi söz konusudur. Yani, iflasta hem sübjektif (alacaklılar) hem de objektif (malvarlığı) bakımından bir küllilik vardır. Oysa, cüz'i icra hem sübjektif hem de objektif bakımından cüzidir, ferdidir.

Cüzi icrada, borçlunun malları alacaklının alacağına yetecek oranda haczedilir. Oysa iflasta, borçlunun (müflisin) iflas açıldığı zaman sahip bulunduğu haczedilebilen bütün mal ve haklarına el konur; yani, bu mal ve hakların tümü iflas masasını teşkil eder. Hatta, iflasın kapanmasına kadar müflisin uhdesin geçen mallar da iflas masasına girer ve müflisin borçlarının ödenmesine tahsis olunur.

2) Cüz'i icra bütün borçlular hakkında uygulanır. Buna karşılık iflas kural olarak yalnız tacirler hakkında mümkündür. Yani tacir olmayanlar kural olarak iflasa tabi değildir. Bu nedenle, iflasın uygulama alanı , cüzi icradan daha dardır.

3) Bir borçluya karşı yapılan iflas takibinin ve açılan iflas davasının sonucundan bütün alacaklılar istifade eder. Yani, bir alacaklı borçluya karşı iflas takibi yapar ve mahkemeden iflas kararı alırsa, bundan borçlunun diğer bütün alacaklıları da istifade eder. Başka bir deyişle, diğer bütün alacaklıların borçluyu (müflisi) iflas yolu ile takip etmelerine ve ona karşı iflas davası açmalarına gerek kalmadan, bunlar da alacaklarını iflas masasından isteyebilirler. Oysa cüzi icrada her alacaklının ayrı ayrı icra takibi yapması gerekir.

4) İflas hukukunda her alacaklı arasında eşitlik vardır. Yani, iflas talebinde bulunarak mahkemeden iflas kararını almış olan alacaklının, diğer alacaklılara oranlabir öncelik hakkı olmadığı gibi, alacağını diğer alacaklılardan önce iflas masasına bildirmiş olan bir alacaklının da, alacağını daha sonra bildiren diğer alacaklılara oranla bir üstünlüğü yoktur. İflas masasındaki mal ve hakların tasfiyesi sonunda elde edilen para, bütün iflas alacaklıları arasında alacakları oranında eşit bir şekilde paylaştırılır.

Yalnız, m. 206 hükmü ile, ilk beş sıradaki alacaklılara imtiyaz tanınmıştır. Fakat buradaki imtiyaz, zaman bakımından olan bir imtiyaz olmayıp, alacakların niteliğine dayanan bir imtiyazdır.

Buna karşılık, cüzi icrada daha önce haciz koydurmuş olan alacaklı, daha sonra gelen alacaklılar m. 100 ve 101 gereğince hacze iştirak şartlarına sahip değil iseler haczedilen malın bedelinden alacağını öncelikle alma yetkisine sahiptir¹. hacze iştirakin oldukça sıkı şartlara bağlı olduğu göz önünde bulundurulursa, bu bakımdan cüzi icra ile iflas arasında önemli bir fark bulunduğu kolayca anlaşılır.

5) İflasa ticaret mahkemesi tarafından kara verilir. Yani burada iflas yolu ile tasfiye yapılabilmesi için, mahkemenin iflas kararı vermesi şarttır. Oysa cüzi icrada, mahkemeye başvurulmasına gerek kalmadan, icra dairesinin katkısıyla icra takibinin sonuçlanması mümkündür.

6) Cüzi icrada, haczedilen mallar resmi bir organ olan icra dairesi tarafından satılır ve satış bedeli icra dairesi tarafından alacaklıya ödenir veya alacaklılara paylaşılır. Oysa iflasta, müflisin iflas masasına giren malları özel kişilerden kurulu özel bir iflas organı olan iflas idaresi tarafından tasfiye edilir ve paralar iflas idaresi tarafından alacaklılara paylaşılır.

7) Cüzi icrada, alacaklının borçlusuna karşı bir icra takip talebinde bulunması gerekir. Cüzi icrada, borçlunun kendi aleyhine takip talebinde bulunmasına imkan yoktur. Oysa iflasta, iflasa tabi bir borçlu, alacaklılarının talebini beklemede, ticaret mahkemesinden kendi iflasını isteyebilir.

Bütün bunlara göre, iflas şu şekilde tarif edilebilir: İflas ticaret mahkemesince iflasına karar verilen bir borçlunun (müflisin), haczedilebilen bütün malvarlığının cebri icra yolu ile paraya çevrilip, bundan bilinen bütün alacaklılarının tatmin edilmesini sağlayan toplu (küllü) bir iflas yoludur.

Hukukumuzda, kural olarak yalnız tacirler iflasa tabidir. Bu kuralın bazı istisnaları vardır. İİK m. 43,1 e göre, iflasa tabi kişileri üç grupta incelemek gerekir: 1) TK gereğince tacir sayıldıkları için iflasa tabi olanlar; 2) TK gereğince tacirler hakkındaki hükümlere tabi buldukları için (tacir olmadıkları halde) iflasa tabi olanlar; 3) Tacir olmadıkları halde, özel kanun hükümlerine göre iflasa tabi olan kişiler.

İflas davasının esaslı unsurlarından biri, borçlunun iflasa tabi kişilerden biri olmasıdır. Şart gerçekleşmedikçe, mahkeme iflas kararı veremez. Bu hukuk kuralının tabii bir sonucu olarak da, taraflarca ileri sürülmesi bile, ticaret mahkemesi, borçlunun iflasa tabi kişilerden olup olmadığını kendiliğinden araştırmak zorundadır.

İflasa tabi olan bir kimse, alacaklının seçimine göre, hem haciz hem de iflas yolu ile takip edilebilir. Hatta, haciz veya iflas yollarından birini seçmiş ve bu yolda takibe başlamış olan alacaklı, bir defaya mahsus olmak üzere, başlamış olduğu yolu bırakıp, harç ödemeksizin, diğer yola yeni baştan başvurabilir.

Tacirler, her türlü (para) borçlarından dolayı iflasa tabidir. Buna göre bir tacir, hem ticari işletmesiyle ilgili olan ticari borçlarından, hem de ticari işletmesiyle ilgili olmayan adi borçlarından dolayı iflasa tabidir. Borç tacirin ticarete başlamasından önceki döneme ait bir adi borç olsa bile, bu borçtan dolayı da tacirin iflası istenebilir.

¹ İflas açılmadan önce haczedilen mal satılmış ise, haciz alacaklısının hacizli malın bedeli üzerinden alacağını öncelikle almak yetkisi, iflasta da devam eder (m.186,2).

Alacaklının iflas yolu ile istediği alacağı ne kadar az olursa olsun ve borçlunun mali durumu ne kadar iyi olursa olsun, alacaklı borçlusunu iflas yolu ile takip edebilir ve borçlu en geç iflas davasının sonuna kadar (iflasa karar verilmeden önce) borcunu ödemezse, ticaret mahkemesi borçlunun iflasına karar vermek zorundadır.

Yalnız para ve teminat alacakları için borçlunun iflası istenebilir.

1) YETKİ

A) YETKİLİ İCRA DAİRESİ

İflas yolu ile takipte yetkili merci, borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerdeki icra dairesidir (m. 154,1). Muamele merkezinden maksat, borçlunun ticarethanesinin bulunduğu yer değil, bilakis borçlunun üçüncü kişilere karşı işlerini idare ettiği merkezdir.

Borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yer icra dairesinin yetkisi, kamu düzenine ilişkin değildir. Bu nedenle, burada bir yetki sözleşmesi yapılabilir (m.154,3). Buna göre, borçlu ile alacaklı, bir yetki sözleşmesi ile başka bir yer icra dairesini yetkili kılmışlarsa, o yerin icra dairesi de iflas takibi için yetkili sayılır. Ancak bunun yanında, borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yer icra dairesi de aynı iflas takibi için yetkilidir ve alacaklı bu iki yer icra dairesinden birine başvurmakta serbesttir.

Şu halde, icra dairesi iflas takibinde de yetkisiz olduğunu kendiliğinden gözönüne alamaz; borçlu icra dairesinin yetkisine ancak m.50,2 gereğince ödeme emrine itiraz süresi içinde itiraz edebilir. borçlu ödeme emrine itiraz süresi içinde yetki itirazında bulunmazsa, artık ticaret mahkemesinde (iflas davasında) icra dairesinin yetkisiz olduğunu ileri süremez ve ticaret mahkemesi de icra dairesinin yetkisiz olduğunu kendiliğinden göz önüne alamaz.

B) YETKİLİ TİCARET MAHKEMESİ

İflas davası için yetkili ticaret mahkemesi, borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yer ticaret mahkemesidir (m.154,3). bu yetki kamu düzenine ilişkin ve kesindir. Bu nedenle, iflas davaları için yetki sözleşmesi yapılamaz.

Ticaret mahkemesi, iflas davasında yetkisizliğini kendiliğinden gözetmek zorundadır; borçluda her zaman yetki itirazında bulunabilir.

C) YETKİLİ İFLAS DAİRESİ

İflasta yetkili iflas dairesi, iflasa karar vermiş olan ticaret mahkemesinin yargı çevresindeki iflas dairesidir. iflas dairesinin yetkisi de, ticaret mahkemesinin yetkisi gibi kesin bir yetkidir; dolayısıyla m.154 hükmü burada uygulanmaz ve yetki sözleşmesi yapılamaz.

2)İFLAS YOLLARI

İflasa tabi bir kimsenin iflas ettirilebilmesi için takip edilmesi gereken yola iflas yolu denir.Bütün iflas yolları, ticaret mahkemesinden geçer. Yani, iflasa mutlaka ticaret mahkemesi tarafından karar verilir. Üç çeşit iflas yolu vardır: 1) Genel (adi) iflas yolu; 2) Kambiyo senetlerine mahsus iflas yolu; 3) Doğrudan doğruya iflas yolu.

Bunlardan genel iflas yolu ile kambiyo senetlerine mahsus iflas yolu birbirlerine çok benzer. Her iki iflas yolunda da, alacaklı ilk önce icra dairesine başvurarak borçlusuna karşı bir iflas takibi yapar, icra dairesi borçluya karşı bir iflas ödeme emri gönderir, borçlu süresi içinde borcunu ödemezse, alacaklı ticaret mahkemesine başvurarak borçlunun iflasını ister,yani iflas davası yapar. Bu iki yolda, alacaklı, ilk önce icra dairesinde iflas takibi yaptıktan sonra, ticaret mahkemesinde iflas davası açabildiğinden, bu iki iflas yoluna takipli iflas yolları denir.

Doğrudan doğruya iflas yolunda, alacaklının borçluya karşı iflas davası açabilmesi için, ilk önce icra dairesinde bir iflas takibi yapmış ve borçlusuna bir ödeme emri göndertmiş olmasına gerek yoktur. Kanunda tahdidi olarak sayılmış bulunan sebeplerden birinin varlığı halinde, alacaklı, doğrudan ticaret mahkemesine başvurarak borçlunun iflasını isteyebilir, yani iflas davası açabilir. Burada, alacaklı icra dairesine başvurmadan doğrudan ticaret mahkemesinde iflas davası açabildiği için, bu iflas yoluna doğrudan doğruya iflas yolu denilmiştir. Bu yolda, ilk önce icra dairesinde iflas takibi yapılmadığı için, doğrudan doğruya iflas yoluna, takipsiz iflas yolu denir.

A)GENEL İFLAS YOLU

İflasa tabi borçlusunu iflas yolu ile takip etmek isteyen alacaklı, alacağı bir kambiyo senedine bağlı ise kambiyo senetlerine mahsus iflas yoluna, değilse genel iflas yoluna başvurur. Genel iflas yoluna başvurabilmek için, alacaklının elinde bir senet bulunmasına gerek yoktur. Alacağı bir senede bağlı olmayan alacaklı da, borçlusunu genel iflas yolu ile takip edebilir.

Alacak bir ilama veya ilam niteliğindeki belgeye bağlı ise, alacaklı doğrudan doğruya iflas yoluna başvurabilir.Fakat alacaklı, böyle bir ilama veya ilam niteliğindeki belgeye dayanarak, genel iflas yoluna da başvurabilir.

Genel iflas yolu, genel haciz yolunun iflas hukukundaki karşılığıdır. Genel iflas yolu, alacaklının icra

dairesinde yapacağı bir iflas takip talebi ile başlar. Bunun üzerine, icra müdürü borçluya bir iflas ödeme emri gönderir. Borçlu yedi gün içinde borcunu öderse iflas takibi son bulur; ödemezse, alacaklı ticaret mahkemesine bir iflas davası açarak borçlunun iflasına karar verilmesini ister.

1) İFLAS TAKİP TALEBİ

İflasa tabi borçlusunu genel iflas yolu ile takip etmek isteyen alacaklı, genel haciz yolundaki hükümlere göre, bir takip talebi ile, yetkili icra dairesine başvurur. Alacaklının, takip talebinde iflas istediğini açıkça bildirmesi gerekir. Alacaklının borçluyu iflas yolu ile takip etmek istediği hususundaki iradesinin takip talebinden açıkça anlaşılması gerekir ki, icra dairesi, iflas ödeme emrini düzenleyip, borçluya gönderebilsin.

2) İFLAS ÖDEME EMRİ

A) ÖDEME EMRİNİN İÇERİĞİ VE DÜZENLENMESİ

İflas takip talebini alan icra dairesi, üç gün içinde bir iflas ödeme emri düzenleyerek, borçluya gönderir. İflas ödeme emrine şunlar yazılır:

- 1)** Takip talebindeki kayıtlar (yani, alacaklı ve borçlunun kimliği, alacağın miktarı ve varsa senet ve tarihi),
- 2)** Borcun ve takip giderlerinin yedi gün içinde ödenmesi,
- 3)** Borçlunun, gerek borçlu olmadığına, gerek kendisinin iflasa tabi kişilerden bulunmadığına ilişkin bir itirazı varsa, itirazlarını yedi gün içinde dilekçe ile icra dairesine bildirmesi gerektiği ve konkordato teklif edebileceği,
- 4)** Borç yedi gün içinde ödenmediği takdirde, alacaklının ticaret mahkemesinden borçlunun iflasına karar verilmesini isteyebileceği ihtarı.

B) ÖDEME EMRİNE İTİRAZ

Borçlu, ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra dairesinde ödeme emrine itiraz edebilir. Borçlu yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmezse, ödeme emri kesinleşir. Ödeme emrine itiraz etmeyen borçlu, borcunu ve iflas takibinin harç ve giderlerini öderse, iflas takibi son bulur; ödemezse, alacaklı ticaret mahkemesinde borçluya karşı iflas davası açabilir.

Borçlu yedi gün içinde ödeme emrine itiraz ederse, iflas takibi durur. Buradaki itirazın mutlaka bir dilekçe ile yapılması gerekir.

Borçlu, iflasa tabi kişilerden olmadığı iddiasında ise, bu iddiasını ödeme emrine itiraz yolu ile ileri sürmelidir. Şu halde icra dairesi, borçlunun iflasa tabi kişilerden olup olmadığını kendiliğinden gözetemeyecek demektir.

Burada itirazı, borca ve imzaya itiraz olmak üzere ikiye ayırmaya gerek yoktur ve borçlu itirazında bildirmiş olduğu itiraz sebepleri ile bağlı değildir. Buna göre, borçlunun itiraz dilekçesinde yalnız itiraz ediyorum demesi yeterlidir. Bu halde de, borçlu ticaret mahkemesinde kendisine karşı açılacak iflas davasında yapacağı savunmada, bütün itiraz ve defilerini ileri sürebilir.

Genel haciz yolundakinin aksine, iflasta itirazın kaldırılması için tetkik merciine başvurulamaz. Alacaklı, borçlunun itirazının kaldırılmasını ticaret mahkemesinden ister; alacaklı, bununla aynı zamanda aynı zamanda borçlunun iflasına karar verilmesini de ister. Şu halde alacaklı, borçluya karşı açacağı iflas davasında, ilk önce borçlunun itirazının kaldırılmasına ve ondan sonra borçlunun iflasına karar verilmesini ister.

İcra dairesi, iflas ödeme emrinin düzenlenmesinde ve borçluya tebliğe gönderilmesinde kanuna aykırı bir işlemde bulunmuşsa, bu halde borçlunun başvuracağı yol, ödeme emrine karşı şikayet yoludur. Mesela, alacaklı takip talebinde iflas istemediği halde, icra dairesinin borçluya iflas ödeme emri gönderilmiş olması gibi.

İcra müdürünün kanuna aykırı olan böyle bir işlemine karşı borçlu tetkik merciine şikayette bulunur ve ödeme emrinin iptal edilmesini ister. Tetkik mercii şikayeti yerinde görürse, ödeme emrini iptal eder. Bunun üzerine, borçluya usulüne uygun bir ödeme emri gönderilir.

3) İFLAS DAVASI

a) İFLAS DAVASININ AÇILMASI

İflas davası, iflas takibini yapmış olan alacaklı tarafından borçluya karşı, borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesinde açılır.

Borçlu yedi gün içinde iflas ödeme emrine itiraz etmemişse, alacaklı, açacağı iflas davası ile borçlunun iflasına karar verilmesini ister.

Borçlu yedi gün içinde iflas ödeme emrine itiraz etmişse, alacaklı iflas davasında şu iki hususa karar verilmesini isteyecektir: **1)** Borçlunun itirazının kaldırılması ve **2)** Borçlunun iflasına karar verilmesi.

İflas davasının açılması bir süreye bağlıdır: Alacaklının iflas istemek hakkı, ödeme emrinin borçluya tebliği tarihinden itibaren bir yıl sonra düşer.

Bu bir yıllık süre hak düşürücü süredir; dolayısıyla süre geçtikten sonra yapılmış olan iflas takibine dayanarak iflas davası açılmaz. Alacaklının yeniden iflas takibi yapması ve daha sonra bir yıl içinde iflas davası açması gerekir.

Davacı alacaklı, ticaret mahkemesi iflasa karar verinceye kadar, iflas davasını geri alabilir².

İflasa karar verildikten sonra, artık iflas davasından feragat edilemez.

b) İFLAS DAVASININ TİCARET MAHKEMESİNDE İNCELENMESİ

Alacaklının iflas davası açması üzerine, ticaret mahkemesi, icra dairesinden iflas takip dosyasını getirtir.

Ticaret mahkemesi, ilk önce alacaklıların menfaatini korumak için iflas muhafaza tedbiri alınmasına lüzum olup olmadığına, lüzumlu ise gerekli muhafaza tedbirlerinin alınmasına karar verir.

İflas davası basit yargılama usulüne göre incelenir. Fakat, ticaret mahkemesi incelemesini mutlaka duruşmalı olarak yapar³. Ticaret mahkemesinin iflas davası hakkındaki incelemesi, borçlunun ödeme emrine itiraz edip etmemesine göre ikiye ayrılır.

Borçlu yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmişse, alacaklı iflas davası ile şu iki hususu talep edecektir: **1)** Borçlunun itirazının kaldırılması **2)** borçlunun iflasına karar verilmesi.

Bu halde ticaret mahkemesi, ilk önce alacaklının itirazının kaldırılması hakkındaki talebini inceler. Genel haciz yolunda tetkik merciinin incelenmesi yalnız belgelere göre ve ilamsız icra kuralları çerçevesinde yapıldığı halde, buradaki ticaret mahkemesinin incelemesi genel hükümlere göre olur.

Bu nedenle borçlu, ticaret mahkemesindeki savunması sırasında ödeme emrine itiraz ederken bildirmiş olduğu itiraz sebepleri ile bağlı değildir. Davalı, iflas davasına karşı vereceği cevap layihasında bütün savunma vasıtalarını ileri sürebilir⁴ ve bu savunma vasıtaları mahkemece inceleme konusu yapılır.

Ticaret mahkemesi, borçlunun borçlu olduğu kanısına varırsa, borçlunun itirazının kesin kaldırılmasına⁵ karar verir⁶; bu halde, iflas takibi kesinleşeceğinden iflas talebinin ilanı ve dolayısıyla

² Fakat davacı, iflas davasını ancak davalının (borçlunun) muvafakati ile geri alabilir (HUMK m.185/1). İflas davasının geri alınmasından itibaren bir ay geçmedikçe, iflas davası yenilenemez (yeniden açılmaz) (m.157).

³ Mahkeme tarafından davet edilen borçlu, makbul bir mazereti olmaksızın duruşmaya gelmezse taksiratlı müflis sayılır ve cezalandırılır (m.307/7; TCK m.507)

⁴ Davalının ilk celseden sonra esasa cevap vermek istemesi veya yeni vakıalar ve savunma sebepleri ileri sürmesi, savunmanın genişletilmesi yasağına tabidir (HUMK m. 511,202)

⁵ Burada Ticaret Mahkemesi genel hükümlere göre inceleme yaptığından, itirazın geçici olarak kaldırılması (m. 68a) söz konusu değildir. Borçlu imzaya itiraz etmiş olsa bile, ticaret mahkemesi, genel hükümlere göre yapacağı inceleme sonucunda imzanın borçluya ait olduğu sonucuna varırsa, itirazın kesin kaldırılmasına karar verir ve ayrıca bir de depo kararı verir.

duruşmanın ertelenmesi gerekir. İflas talebinin ilanından itibaren on beş gün içinde diğer alacaklılar davaya müdahale ederek veya itiraz ederek iflası gerektiren bir hal bulunmadığını ileri sürerek mahkemeden talebin reddini isteyebilirler.

Yapılan ilan üzerine davaya müdahale veya itiraz eden alacaklı olmazsa veya yapılan itirazlar incelenerek yerinde görülmezse, ticaret mahkemesi bir depo kararı verir. Bu depo kararı ile mahkeme, borçluya yedi gün içinde faiz ve icra giderleri ile birlikte borcunu ödemesini veya o miktar meblağı mahkeme veznesine depo etmesini emreder. Bu depo kararında, borcun faiz ve giderler dahil, yedi gün içinde ödenmemesi veya depo edilmemesi halinde, ilk oturumda iflasına karar verileceği borçluya ihtar olunur.

Depo kararı ile, borçluya borcunu ödeyerek iflas etmekten kurtulabilmesi için son bir imkan tanınmaktadır.

Borçlu, yedi günlük depo süresi içinde borcunu faiz ve giderleri ile birlikte ödemez ve mahkemeler veznesine de depo etmezse, ticaret mahkemesi depo kararından sonraki ilk oturumda borçlunun iflasına karar vermek zorundadır.

Borçlu yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmemiş ise, alacaklı, açacağı iflas davasında, borçlunun ödeme emrine itiraz etmediğini bildirerek, yalnız borçlunun iflasına karar verilmesini istemekle yetinir.

Bu halde, ticaret mahkemesinin iflas davası hakkındaki incelemesi şekli bir incelemedir: Yani mahkeme, bu davada alacaklının gerçekten alacaklı olup olmadığını, genel hükümlere göre incelemek yetkisine sahip değildir. Borçlu yedi gün içinde ödeme emrine itiraz etmediği için, ödeme emri ve bununla borçlunun borçlu olduğu kesinleşmiştir.

Ticaret mahkemesi, burada yalnız borçlunun ödeme emrine itiraz edip etmediğini, yani iflas takibinin gerçekten kesinleşip kesinleşmediğini araştırır. Ticaret mahkemesi, borçlunun yedi gün içinde itiraz etmemesi nedeniyle iflas takibinin kesinleştiğini ve borcun kesinleşen takibe rağmen ödenmemiş olduğunu tespit edince, incelemesini bitirir m. 158, 1'e göre iflas talebini ilan eder. Yapılan ilan üzerine davaya müdahale ve itiraz eden alacaklı olmazsa veya vaki itirazlar incelenerek yerinde görülmezse, ticaret mahkemesi borçluya yedi günlük bir depo kararı verir.

Depo kararı üzerine borçlu borcunu ödemez ve depoda etmezse, ticaret mahkemesi, depo kararından sonraki ilk oturumda borçlunun iflasına karar vermek zorundadır.

Ancak, ticaret mahkemesinin iflasa karar verebilmesi için, şekli bir şartın daha gerçekleşmesi gerekir: iflas isteyen alacaklının, ilk alacaklılar toplanmasına kadarki dönem için gerekli olan giderleri ve iflas kararının kanun yolları için gerekli bütün tebliğ masraflarını peşin olarak mahkeme veznesine avans olarak yatırması gerekir. Alacaklı bu giderleri peşin olarak yatırmadıkça, ticaret mahkemesi borçlunun

⁶Buna karşılık, ticaret mahkemesi, borçlunun borçlu olmadığı sonucuna varırsa, iflas davasının reddine karar verir ve alacaklıyı yargılama giderlerine mahkum eder.

iflasına karar veremez.

Borçlu depo kararına rağmen borcunu ödemez veya depo etmez ve alacaklı gerekli giderleri peşin olarak yatırır ise, ticaret mahkemesi, depo kararından sonraki ilk oturumda borçlunun iflasına karar verir.

Ticaretmahkemesinin iflasa karar verdiği anda, borçlu müflis hakkında iflas açılmış olur. İflas kararında, iflasın açılma anı gün, saat ve dakika olarak gösterilir.

İflası karar veren ticaret mahkemesi, iflas kararını derhal yargı çevresindeki iflas dairesine bildirir.

B) KAMBIYO SENETLERİNE MAHSUS İFLAS YOLU

Alacağı bir kambiyo senedine (çek, poliçe veya bono) bağlı olan alacaklı, iflası tabi olan borçlusuna karşı, kambiyo senetlerine mahsus haciz veya iflas yollarında birine başvurabilir⁷.

Bir kambiyo senedine bağlı alacak, rehinle temin edilmiş olsa bile, alacaklı ilk önce rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipte bulunmadan, iflası tabi borçlusuna karşı doğrudan kambiyo senetlerine mahsus iflas yoluna başvurabilir.

1) İFLAS TAKİP TALEBİ

Takip talebinin şekli ve içeriği, genel iflas yolundaki gibidir. Ayrıca takip talebine, takibe konu yapılan kambiyo senedinin cinsi , tarihi ve numarası yazılır. Genel iflas yolunda olduğu gibi, alacaklı, takip talebinde iflas istediğini açıkça bildirmelidir.

Takip talebi, yetkili icra dairesine yapılır. Alacaklı, takip talebine kambiyo senedinin aslını eklemek zorundadır.

2) ÖDEME EMRİ

a) ÖDEME EMRİNİN DÜZENLENMESİ VE ŞEKLİ

Alacaklının kambiyo senetlerine mahsus iflası takip talebini alan icra müdürü, alacaklının takip talebi ile

⁷ Alacağı bir kambiyo senedine bağlı olan alacaklı, borçlusunu mutlaka kambiyo senetlerine mahsus iflası yolu ile takip etmek zorunda değildir; alacaklı, bu yoldan yararlanmayarak, borçlusu aleyhine adi iflası yoluna da gidebilir. Bundan başka, kambiyo senedi zamanaşımına uğrayan alacaklı asıl borç ilişkisine dayanarak BK m.125’de düzenlenen on yıllık zamanaşımı süresi içinde adi iflası yoluna başvurabilir.

birlikte kendisine vermiş olduğu senedin, kambiyo senedi olup olmadığını ve kambiyo senedi ise vadesinin gelip gelmediğini incelemek zorundadır. İcra müdürü, senedin kambiyo senedi olduğunu, alacaklının kambiyo senedine dayanarak takipte bulunmak yetkisinin mevcut bulunduğunu ve kambiyo senedinin vadesinin geldiğini tespit ederse, borçluya hemen bir ödeme emri gönderir⁸.

Bu ödeme emrinde şunlar yazılır:

1) Takip talebindeki kayıtlar (alacaklı ve borçlunun kimliği, alacağın miktarı, kambiyo senedinin cinsi ve tarihi),

2) Borcun ve takip giderlerinin beş gün içinde ödenmesi,

3) Kambiyo senedine ve borca ilişkin her türlü itiraz ve şikayetlerin dilekçesi ile beş gün içinde icra dairesine bildirilmesi,

4) Beş gün içinde borç ödenmediği, itiraz ve şikayet edilmediği taktirde, alacaklının ticaret mahkemesinden iflas isteyebileceği, itiraz ve şikayet edilmediği taktirde alacaklının itiraz ve şikayetin kaldırılmasını ve keza iflas kararı verilmesini ticaret mahkemesinden isteyebileceği ihtarı.

b) ÖDEME EMRİNE İTİRAZ VE ŞİKAYET

Borçlu ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren beş gün içinde ödeme emrine itiraz edebilir. İtiraz, diğer tarafa tebliğ edilecek nüshadan bir fazla sayıda dilekçe ile icra dairesine yapılır. İtiraz dilekçesinin bir nüshası alacaklıya tebliğ edilir.

Genel iflas yolunda olduğu gibi, kambiyo senetlerine mahsus iflas yolunda da, borçlunun itirazında sebep bildirmemiş olmasının bir müeyyidesi yoktur ve borçlu ticaret mahkemesinde, itirazında bildirmiş olduğu sebeplerle bağlı değildir.

Borçlu, çeşitli nedenlerle ödeme emrine karşı şikayet yoluna gidebilir; Alacaklı takip talebinde iflas istemediği halde borçluya ödeme emri gönderilmiş olması, takibe konulan senedin kambiyo senedi niteliği bulunmadığı, senedin vadesinin gelmediği, kambiyo senedinin aslının icra dairesine verilmemiş olduğu gibi.

Şikayet süresi beş gündür . Şikayet diğer tarafa tebliğ edilecek nüshadan bir fazla sayıda dilekçe ile icra dairesine yapılır. Şikayet dilekçesinin bir nüshası da derhal alacaklıya tebliğ edilir. Şikayeti inceleyecek makam, iflas davasına bakan ticaret mahkemesidir.

3) İFLAS DAVASI

⁸ İcra müdürü, senedin kambiyo senedi olmadığı veya alacaklısının kambiyo senedine dayanarak takipte bulunma yetkisinin bulunmadığı veya kambiyo senedinin vadesinin gelmediği kanısına varır veya kambiyo senedinin aslının icra dairesine verilmemiş olduğunu görürse, kambiyo senetlerine mahsus ödeme emri göndermekten imtina eder. Alacaklı, icra müdürünün bu muamelesine karşı m.16'ya göre şikayet yoluna gidebilir.

a) ÖDEME EMRİNE İTİRAZ VEYA ŞİKAYET EDİLMİŞ OLMASI HALİNDE İFLAS DAVASI

Borçlu, beş gün içinde ödeme emrine itiraz ve şikayette bulunmuş ise, alacaklı, açacağı iflas davası ile ticaret mahkemesinden şu iki hususa karar vermesini isteyecektir:**1)** Borçlunun itiraz ve şikayetinin kaldırılması, **2)** Borçlunun iflasına karar verilmesi.

Bu halde iflas davası, tamamen genel iflas yolundaki hükümlere, özellikle m. 158'e göre incelenip karara bağlanır. Bu nedenle, genel iflas yolundaki iflas davasına ilişkin açıklamalar, aynen bu iflas davası içinde geçerlidir. Yani, ticaret mahkemesi, yapacağı inceleme sonunda, borçlunun itiraz ve şikayetini yerinde bulmazsa, itiraz ve şikayeti kaldırır ve m. 173,2'ye göre iflas talebini ilan eder. İlan üzerine, davaya müdahale veya itiraz olmazsa veya olurda yerinde görülmezse, ticaret mahkemesi, borçluya yedi günlük bir depo kararı verir. Borçlu yedi gün içinde borcunu ödemez veya depo etmezse, ticaret mahkemesi, depo kararından sonraki ilk oturumda borçlunun iflasına karar verir.

b) ÖDEME EMRİNE İTİRAZ VE ŞİKAYET EDİLMEMİŞ OLMASI HALİNDE İFLAS DAVASI

Borçlu, beş gün içinde ödeme emrine itiraz ve şikayette bulunmazsa, kendisine karşı yapılmış olan iflas takibi kesinleşir. Bu halde alacaklı, borçlunun süresi içinde itiraz ve şikayette bulunmadığını gösteren ödeme emri nüshası ile birlikte ticaret mahkemesine iflas davası açar.; yani borçlunun iflasına karar verilmesini ister.

Borçlu, iflas davası sırasında itiraz ve defide bulunursa, bunlar ticaret mahkemesi tarafından inceleme konusu yapılamaz. Sadece, borçlu ödeme emrinde yazılı sürenin geçmesinden sonra borcu ödediğine ilişkin resmi bir belge gösterirse, ticaret mahkemesi, bunu inceler ve borcun ödendiği sonucuna varırsa iflas davasını reddeder; fakat borçluyu yargılama giderine mahkum eder.

Ticaret mahkemesi, yapacağı şekli inceleme sonucunda, borçlunun ödeme emrine itiraz ve şikayette bulunmadığını ve borcunu ödemediğini tespit ederse, iflas takibini ilan eder.

Yapılan ilan üzerine, davaya müdahale ve itiraz eden olmazsa veya vaki itirazlar incelenerek yerinde görülmezse, ticaret mahkemesi, borcunu ödemesi veya mahkeme veznesine depo etmesi için borçluya m.158'e göre yedi günlük bir depo kararı verir. Borçlu, depo kararı üzerine borcunu ödemez veya depo etmezse, ticaret mahkemesi depo kararından sonraki ilk oturumda borçlunun iflasına karar verir.

C) DOĞRUDAN DOĞRUYA İFLAS YOLU

Alacaklı, bazı sebeplere dayanarak, ilk önce icra dairesine bir iflas takip talebinde bulunup, borçlusuna bir iflas ödeme emri göndertmeden, doğrudan ticaret mahkemesine iflas davası açabilir ki, bu iflas yoluna, doğrudan doğruya iflas yolu denir.

Burada, icra dairesinde iflas takibi yapılmadan doğrudan doğruya iflas davası açıldığından, bu iflas yoluna, takipsiz iflas yolu da denir.

1) ALACAKLININ TALEBİ İLE DOĞRUDAN DOĞRUYA İFLAS HALLERİ

Doğrudan doğruya iflas halleri şunlardır:

1) İİK m. 177,1'deki haller

a) Borçlunun ikametgahının belli olmaması : Buradaki ikametgah deyimi, MK m. 19,1'deki ikametgah deyiminden daha geniş olup, borçlunun sakin olduğu yer biliniyorsa, bu hükme göre doğrudan doğruya iflası istenemez.

b) Borçlunun taahhütlerinden kurtulmak amacıyla kaçması: Borçlunun, alacaklılarının takibinden kurtulmak amacıyla, ticarethanesinikapatarak hiçbir adres bırakmadan ortadan kaybolması buraya dahil olduğu gibi, yeni adresinin bilinmesi ve fakat bu yeni adreste borçluya karşı takip yapmak imkanının güç olması halinde de, borçlunun taahhütlerinden kurtulmak amacıyla kaçtığı sonucuna varılmalıdır.

c) Borçlunun alacaklılarının haklarını ihlal eden hileli işlemlerde bulunması veya bunlara teşebbüs etmesi: Borçlunun malvarlığının azalması sonucunu doğuran her türlü işlem buraya girer. Borçlunun hilesinin, mutlaka cezayı gerektiren işlem olması şart değildir. Cezayı gerektiren hileli işlemler buraya girdiği gibi, bunun dışındaki alacaklılara zarar vermek kasdı ile yapılan hileli işlemlerden dolayı da, doğrudan doğruya iflası istenebilir. Mesela, borçlunun mallarını yakınlarına devretmesi veya bağışlaması gibi.

Borçlunun alacaklılarına zarar vermek kasdı için de, kesin bir ispat aranmaz; bu hususta mahkemeye kanaat verilmesi ile yetinilmelidir. Borçlunun bu hileli işlemlere sadece teşebbüs etmesi de doğrudan doğruya iflas sebebidir.

d) Borçlunun haciz yolu ile yapılan takip sırasında mallarını saklaması: Borçlu, kendisine karşı yapılan haciz yolu ile takipte borcuna yetecek kadar malını gösteren bir mal beyanında bulunmuşsa ve haciz sırasında da borcuna yetecek kadar malı olduğu halde bunları icra müdürüne göstermemişse, mallarını saklamış sayılır.

2) borçlunun ödemelerini tatil etmiş bulunması

Borçlu muaccel ve çekişmesiz borçlarını ödeyemiyor ve bu husus geçici bir duruma dayanmıyor ise, borçlu ödemelerini tatil etmiş demektir.

Borçlu ödemelerini tatil ettiğini alacaklılarına açıkça bildirebilir. Borçlunun ödemelerini tatil ettiği, ekseriya buna delalet eden olaylardan anlaşılır.

3) Konkordato ile ilgili haller

Borçlunun teklif ettiği konkordatonun tasdik olunmaması veya konkordato mühletinin kaldırılması halleri ile konkordatonun tamamen feshedilmiş olması halinde, yedi gün içinde, borçlunun doğrudan

doğruya iflasını isteyebilir.

4) İlamı bağı alacak icra emriyle istenildiği halde ödenmemişse

Burada alacaklı, daha önce mahkemede alacak davası açmış, mahkemeden lehine ilam almış, bu ilamı icraya koymuş, borçluya yedi günlük bir icra emri tebliğ ettirmiş ve borçlu icra emrine rağmen borcunu ödememiştir.

İşte, iflası tabi borçlu kendisine gönderilen icra emrine rağmen borcunu ödemezse, alacaklı doğrudan ticaret mahkemesine başvurarak, borçlunun iflasına karar verilmesini isteyebilir.

Alacaklının doğrudan doğruya iflas davası açabilmesi için de, hükmün kesinleşmiş olması şart değildir.

Alacaklı, ilam niteliğindeki belgelerden birine dayanarak da doğrudan doğruya iflas yoluna başvurabilir.

5) Kolektif ve komandit şirket ortaklarını doğrudan doğruya iflası

Ticaret Kanunu, kolektif ve komandit şirket ortakları bakımından doğrudan doğruya iflas sebebi kabul etmiştir:

a) Kolektif şirkete tebliğ edilen icra emrine rağmen borcun ödenmemiş olması: Bir kolektif şirketten alacaklı olan kimse, kolektif şirket aleyhine bir ilam alındıktan sonra, bu ilamı şirkete karşı m.32'ye göre icraya koyar, icra emrine rağmen borç ödenmezse, alacaklı, borçlu kolektif şirketin doğrudan doğruya iflasını isteyebilir. İşte alacaklı, bu doğrudan doğruya iflas davasını, hem kolektif şirkete hem de şirket ortaklarına karşı açabilir. Bu durumda ihtiyari dava arkadaşlığı vardır.

Alacaklının bu doğrudan doğruya iflas davasını şirket ve ortak aleyhine birlikte açması gerekir. Alacaklı, bu iflas davasını, yalnız şirkete karşı açabilirse de, şirketi bırakarak, yalnız ortak aleyhine açması mümkün değildir.

b) Kolektif şirkete verilen depo kararının şirket ortaklarına da tebliği: Bir alacaklı, borçlusu kolektif şirkete karşı genel iflas veya kambyo senetlerine mahsus iflas yoluna başvurur, şirkete karşı iflas davası açar ve bu davada ticaret mahkemesi borçlu kolektif şirkete karşı iflas davası açar ve bu davada ticaret mahkemesi borçlu kolektif şirkete depo kararı verir ve şirket depo kararına rağmen borcunu yatırmazsa, alacaklı, şirket hakkında verilmiş olan depo kararının şirket ortaklarına da tebliğ edilmesini ve ortaklar depo kararına uymazlarsa, ortaklarında şirketle birlikte iflasına karar verilmesini ticaret mahkemesinden isteyebilir. Burada kolektif şirket ortağına karşı yapılmış bir iflas takibi bulunmadığından, bu iflas yolu ortak bakımından bir doğrudan doğruya iflas yolu olmaktadır.

6) Sermaye şirketlerinin pasifinin aktifinden fazla olması

Alacaklı, borçlusu olan sermaye şirketinin pasifinin aktifinden fazla olması halinde, doğrudan ticaret mahkemesine başvurarak, bu durumu bildirerek şirketin iflasına karar verilmesini isteyebilir. Alacaklı, ticaret mahkemesinde şirketten alacaklı olduğunu ve şirketin pasifinin aktifinden fazla olduğunu ispat

ederse, ticaret mahkemesi şirkete bir depo kararı vermeden doğrudan doğruya şirketin iflasına karar verir.

Alacaklı, doğrudan doğruya iflas davasında alacağının varlığını ispat zorundadır. Bundan başka, alacaklı dayandığı doğrudan doğruya iflas sebebinin de ispat etmele yükümlüdür.

Ticaret mahkemesi, yapacağı inceleme sonucunda alacağın ve doğrudan doğruya iflas sebebinin varlığını tespit ederse iflas sebebinin varlığını tespit ederse, borçluyadepo kararı vermeden, doğrudan doğruya borçlunun iflasına karar verir.

2) BORÇLUNUN TALEBİ İLE DOĞRUDAN DOĞRUYA İFLAS

Bir borçlunun kendi iflasını isteyebilmesi için, iflasa tabi kişilerden olması gerekir.

a) Borçlunun ihtiyari iflas talebi: İflası tabi olan her borçlu, aciz halinde bulunduğunu, yani borçlarını ödemekten aciz bulunduğunu bildirerek, yetkili ticaret mahkemesinden, kendi iflasını isteyebilir. Borçlu, bu halde bütün aktif ve pasifi ile alacaklıların isim ve adreslerini gösteren mal beyanını iflas talebine eklemek zorundadır. Bu belge mahkemeye ibraz edilmedikçe iflasa karar verilemez.

Alacaklılar iflas talebinin ilanından itibaren on beş gün içinde davaya müdahale ederek veya itiraz ederek, borçlunun iflas talebini, hakkındaki takipleri ertelemek ve borçlarını ödemeyi geciktirmek için yaptığını ileri sürerek mahkemeden talebin reddini isteyebilirler.

b) Borçlunun mecburi iflas talebi

Borçlunun alacaklılarından biri veya birkaçı borçluya karşı haciz yolu ile takip yapar, bu takipte konulan haciz borçlunun yarı mevcudunun elinden çıkmasına neden olur ve borçlunun kalan mevcudu da borçlunun muaccel ve vadesi bir yıl içinde gelecek olan diğer borçlarını ödemeye yetmezse o zaman borçlu derhal aciz bulunduğunu bildirerek ticaret mahkemesinden kendi iflasını istemek zorundadır. Eğer iflasını istemez ve bir yıl içinde iflas ederse, borçlu taksiratlı müflis sayılır ve cezalandırılır.

3) İFLASIN HUKUKİ SONUÇLARI

Borçlunun iflasına ticaret mahkemesi karar vermektedir. Ticaret mahkemesinin iflas kararında göstermiş olduğu iflasın açılması anında, borçlu hakkında iflas açılmış olur. İflasına karar verilmiş olan borçluya **müflis** denir.

İflasın açılmasının gerek müflis, gerek müflisin alacaklıları bazı hukuki sonuçları vardır. İflasın bu hukuki sonuçları, İflas kararının verilmesi ile başlar. iflas kararının temyiz edilmiş olmasının, bu hukuki sonuçların meydana gelmesine bir etkisi yoktur.

Bir borçlu hakkında iflasın açılması ile, borçlu (müflis) ve ondan alacaklı olan alacaklıların (maddi

hukuk bakımından olan) hukuki durumlarında bazı değişiklikler olur. Başka deyişle, maddi hukukun bazı hükümleri, iflas ile değişikliğe uğrar.

A) İFLASIN BORÇLU (MÜFLİS) BAKIMINDAN HUKUKİ SONUÇLARI

1) İFLASIN BORÇLUNUN MALLARI HAKKINDA HUKUKİ SONUÇLARI

a) İFLAS MASASI

İflasın açılması ile, müflisin haczedilebilen bütün mal ve hakları bir masa, yani bir topluluk teşkil eder ki, buna iflas masası denir.

İflasın açıldığı anda, müflisin haczedilebilen bütün mal, alacak ve hakları kendiliğinden iflas masasını teşkil eder. Yani, burada borçlunun haczedilebilen bütün malları, iflasın açılması ile bir çeşit özel mamelek haline gelmektedir. Borçlu artık bu iflas masasına giren mallar üzerinde tasarrufta bulunamaz; masanın idaresi iflas organına aittir.

İflas açıldığı zaman müflisin malvarlığına dahil olan bütün mal, alacak ve hakları iflas masasına girer.

Müflisin bu malları, nerede bulunursa bulunsun iflas masasına girer.

Müflisin masaya girecek olan mal, alacak ve hakları, haczedilebilir olanlardır. Bu nedenle , gerek m.82, gerek özel kanun hükümlerine göre tamamı haczedilemeyen mal, alacak ve haklar iflas masasına girmez. İflas açıldığı anda tahakkuk etmiş olan m. 83'teki ücretler, alacaklar ve haklar da, haczedilebildiği ölçüde iflas masasına girer.

İflasın açılmasından sonra iflasın kapanmasına kadar müflisin uhdesine geçen mallar da masaya girer. Burada, iflas açıldıktan sonra müflisin uhdesine geçen mallardan maksat, müflisin kişisel çalışmasına dayanmayan iktisaplardır. Mesela miras, vasiyet, hibe, piyango yolu ile müflisin mal veya para sahibi olması gibi.

Müflis borçlunun, üzerinde rehin bulunan malları da iflas masasına girer. Fakat rehin alacaklısının, iflas masasına giren rehinli mallar üzerindeki rüçhan hakkı saklıdır.

İflas masasına giren bu rehinli malların satılabilmesi ve bedelinden ilk önce rehin alacaklısının alacağı için, iflas tasfiyesinin sonuçlanmasını beklemeye gerek yoktur: Rehinli mallar, iflas idaresi tarafından en yakın ve uygun zamanda satılır. Elde edilen para ilk önce rehmin muhafaza ve satılması giderleri çıkarılır, bundan sonra rehin alacaklısının veya alacaklılarının alacağı ödenir. Geriye bir şey artarsa, bu da iflas masasına ait olur. Rehmin satış bedeli, rehin alacaklısının alacağını tamamen ödemeye yetmezse, alacağın rehinle karşılanamamış olan kesimi, diğer adi alacaklar gibi masa mallarının satış tutarından ödenir.

Rehin alacaklısı, bu işlere ilişkin işlemlerinden dolayı şikayet hakkına sahiptir. Yani, mesela iflas idaresi rehni en yakın ve uygun zamanda satmaz veya sattığı halde bedelini rehin alacaklısına hemen ödemezse, rehin alacaklısı tetkik merciine şikayette bulunabilir. Buna karşılık, iflas idaresi bir alacaklının iddia ettiği rehin hakkını kabul etmezse, buna karşı tetkik merciinde şikayet yoluna değil, sıra cetveline itiraz davası yoluna başvurabilir.

Borçlunun iflastan önce haczedilmiş olan mal ve hakları da iflas masasına girer. Bu husus, külli icranın yanında, ferdi icra takiplerine devam edilemeyeceği hakkındaki ilkenin bir sonucudur. Müflisin, alacaklıları tarafından haczettirilmiş olan malları da iflas masasına girer; bu mallar iflas masasındaki diğer mallarla birlikte satılır, bedelinden müflisin bütün alacaklıları tatmin olunur. Haciz koydurmuş olan alacaklının haczettirdiği mal üzerinde herhangi bir rüçhan hakkı yoktur.

Hacizli mallar iflasın açılmasından önce paraya çevrilmiş durumda ise, hacizli malların satış bedeli iflas masasına girmez. İcra müdürü, bu satış bedelini m.138-144 hükümlerine göre haciz alacaklılarına paylaştırılır. Geriye para artarsa, bu para iflas masasına girer.

Satış bedeli haciz alacaklılarına yetmezse, icra müdürü açık kalan miktar için alacaklılara borç ödemediği aciz belgesi verir ve alacaklılar, bu aciz belgesi ile kalan alacaklarını iflas masasından isterler.

Bu söylenenler, borçlunun kesin olarak haczedilmiş olan malları içindir. Borçlunun iflas açılmadan önce ihtiyaten haczedilmiş olan malları ile üzerine geçici haciz konulmuş olan malları, mutlak olarak iflas masasına girer.

b) İFLAS MASASINDAN ÇIKARILABİLECEK MAL VE HAKLAR

İflas masasına yalnız borçluya ait olan mal ve haklar girer. Üçüncü bir kişiye ait bir mal müflisin elinde ve bu nedenle iflas masasına girmiş ise, bu malın gerçek sahibine verilmesi gerekir. İflas masası, o malı üçüncü kişiye vermezse, üçüncü kişi iflas idaresine karşı bir istihkak davası açabilir.

Üçüncü kişinin, iflas masasına dahil edilmiş olan bir malını, masadan geri isteyebilmesi hakkına, masadan çıkarma hakkı denir.

İflas açılmadan önce, müflise sırf bedelini tahsil etmek için hamile veya emre yazılı bir senedi devretmiş olan kimse, bu senedini müflisin iflas masasından geri isteyebilir. Burada emre veya hamile yazılı senet, borçluya ciro edilirken bu senedin borçluya temlik edilmediği, bilakis borçlunun bu senedin yalnız bedelini tahsil edeceği veya elde edilecek parayı, devredene ödeyeceği kararlaştırılmıştır.

Yapılan ciro tahsil cirosu ise, o zaman devreden, senedi buna dayanarak geri isteyebilecektir. Fakat, temlik ciro (tam veya beyaz ciro) yapılmasına rağmen, bununla kasdedilen sadece tahsil cirosu olabilir. O zaman devreden kimse, bu durumu ispat etmek şartı ile, senedin kendisine geri verilmesini isteyebilir.

Müflis, iflas etmeden önce, başkasına ait bir malı kendi adına satmış ve fakat satış bedelini alıcıdan henüz tahsil etmemiş olabilir. Bu durumda, müflisin alıcıya karşı sahip olduğu satış bedeli alacağı masaya girer.

Müflisin malını satmış olduğu kimse, müflisin alıcıdan olan satış bedeli alacağına kendisine temlik edilmesini masadan isteyebilir. Bunun için malsahibinin, müflisin bu mal için yaptığı masrafları iflas masasına ödemesi gerekir. Alıcı satış bedelini masaya ödemişse, malsahibi, masadan bu bedelin kendisine verilmesini isteyebilir. Buna karşılık, müflis satış bedelini iflas açılmadan önce kendisi tahsil etmiş ise, malsahibi, masadan ancak bir iflas alacağı isteyebilir.

Müflisin satmış olduğu bu malı ne şekilde elde etmiş olduğunun m.189'un uygulanması bakımından bir önemi yoktur.

İflas açılmadan önce müflise satılmış ve gönderilmiş olup da, müflisin eline geçmemiş ve bedeli de ödenmemiş olan bir malın, satıcı tarafından istenmesi, yani o malın iflas masasından çıkartılması mümkündür.

Bunun için şu şartların gerçekleşmiş olması gerekir: 1- Satış başka bir yerden gönderilen mallara ilişkin olmalıdır. Satıcı ile alıcı aynı yerde iseler m.190 hükmü uygulanmaz. 2- Satış iflas açılmadan önce yapılmış olmalı ve satılıp gönderilen mal iflas açıldığı anda müflisin eline geçmemiş olmalıdır. Eğer, mal müflisin eline geçmişse, m.190 uygulanmaz; bu halde satıcı sadece malın bedelini iflas alacağı olarak masadan isteyebilir. 3- Müflis satın aldığı bu malın bedelini tamamen ödememiş olmalıdır.

2) İFLASIN MÜFLİSİN TASARRUF YETKİSİNE ETKİSİ

Müflis iflas etmekle medeni haklardan istifade (hak) ve medeni hakları kullanma (fiil) ehliyetini kaybetmiş olmaz. İflas masasına girmeyen haczedilemeyen malları ve kişisel çalışması bakımından, müflisin medeni hakları kullanma ehliyeti hiç bir kısıntıya uğramaz.

Ancak iflasın amacı, müflisin masaya giren mal ve haklarının tasfiye edilmesi ve tasfiye sonucunda elde edilecek para ile alacaklıların tatmin edilmesi olduğundan iflasın açılması ile, müflisin masaya giren mal ve haklar üzerindeki tasarruf yetki kısıntıya uğrar.

Müflis masa malları satılincaya kadar onların maliki olarak kalmakta devam ettiği halde, bu mallar üzerinde tasarrufta bulunmak yetkisi, artık müflise ait değil, iflas masasına aittir. İflas masası da, bu tasarruf yetkisini kanuni mümessili olan iflas idaresi vasıtasıyla kullanır.

a)MÜFLİSİN MASA MALLARI ÜZERİNDEKİ TASARRUF

YETKİSİNİN KISITLANMASI

Müflisin iflasın açıldıktan sonra, iflas masasına ait mal ve haklar üzerindeki her türlü tasarrufu iflas masasına karşı geçersizdir.

Buradaki tasarruftan maksat, masanın mevcudunu azaltıcı nitelikteki tasarruf işlemleridir. Buna

karşılık, müflisin borçlandırıcı işlemleri yapması yasak değildir. Müflisin yaptığı tasarruf işlemleri, yalnız masaya (alacaklılara) karşı hükümsüzdür. Bu hükümsüzlüğü ileri sürmek hakkı iflas masasına aittir.

Buradaki hükümsüzlük, mutlak değil, nispi hükümsüzlüktür. Yani müflisin tasarrufları sadece alacaklılara karşı hükümsüz olup, müflis ile muameleye giren kimse veya müflis bu tasarrufun hükümsüzlüğünü ileri süremezler. Özellikle iflasın kaldırılması halinde, üçüncü kişi ve borçlu bu tasarruf ile bağıdırlar, tasarrufun hükümsüzlüğünü ileri süremezler.

Hacizde, üçüncü kişilerin haczedilen mallar üzerinde iyi niyetle kazanmış oldukları haklar saklı kalmakta, yani borçlunun iyi niyetli üçüncü kişilerle yapmış olduğu tasarruflar geçerli sayılmakta idi. İflasta ise üçüncü kişinin iyiniyetli olduğu tasarruflar da masaya karşı geçersizdir. Bu kural iflasın ilanından sonraki dönemde yapılan tasarruflar bakımından mutlakdır. Buna karşılık, iflasın açılması ile ilanı arasındaki dönemde, yalnız üç halde üçüncü kişilerin iyi niyeti korunur. Bu istisnalar: **1)** Müflisin bir bono veya bir poliçe bedelini ödemesi : bu bononun müflis tarafından iflas açılmadan önce imzalanmış veya poliçenin iflas açılmadan önce müflis üzerine keşide edilmiş olması gerekir; bu senetlerin vadesinin gelmiş olması ve müflisin senet bedelini vadesinde hamile ödemiş olması; bu ödemenin iflasın açılmasından önce yapılmış olması; kendisine ödeme yapılan senet hamilinin iflasın açıldığını bilmemesi; senet hamilinin, borçlunun ödemeyi reddetmesi halinde bir üçüncü kişiye rücu hakkını kullanabilecek durumda olması gerekir.**2)** Müflise yapılan ödemeler: müflisin bir borçlusu, iflasın ilanından önceki bir dönemde, müflise veya vekiline borcunu ödemiş ve bunu yaparken müflisin iflas etmiş olduğunu bilmiyor ise borçlu masaya karşı da borcundan kurtulur. Buna karşılık iflas ilan edildikten sonra müflise ödemede bulunan borçlu, müflisin iflas etmiş olduğunu bilmeseyse bile borcunu tekrar iflas masasına ödemek zorundadır. **3)** Emtiyayı temsil eden senetlere dayanarak iyi niyetle iktisap: iflas açılmadan önce müflise satılmış ve gönderilmiş ve fakat müflisin eline geçmemiş olan mallar için, emtiyayı temsil eden bir senet düzenlenmiş ve bu senet mallardan önce müflisin eline geçmiş olur, müflis de bu senede dayanarak iflasın ilanından önceki bir dönemde malları iyi niyetli bir üçüncü kişiye satmış veya rehnemiş ise, satıcı artık geri almak hakkını kullanamaz; yani mallar iyi niyetli üçüncü kişiden alınamaz. Burada da, müflisin iflasın ilanından önce yapmış olduğu bir tasarruf işleminde, iyi niyetli üçüncü kişilerin korunması söz konusudur.

b) TAKİPLERİN DURMASI VE DÜŞMESİ

İflas külli bir cebri icra yolu olduğundan ve iflas tasfiyesinde alacaklılar eşit bir şekilde işlem göreceklerinden artık külli bir tasfiye olan iflas tasfiyesi sırasında kural olarak, ferdi icra takiplerine devam edilmesine ve müflise karşı yeni icra takibi yapılmasına imkan ve lüzum yoktur. Bundan böyle, müflisin bütün alacaklıları, alacaklarına iflas masasına yazdıracaklar ve iflas masasının tasfiyesi sonucunda elde edilecek para ile tatmin edileceklerdir.

Bu nedenle iflasın açılmasından önce müflise karşı başlamış olan takipler kural olarak iflasın açılması ile durur ve iflas kararının kesinleşmesi ile düşer. Bundan başka, iflasın tasfiyesi süresince, müflise karşı yeni takip yapılamaz (193).

Takiplerin duracağına ve düşeceğine ilişkin m. 193 hükmü, yalnızca müflise karşı yapılan takipler bakımındandır; bu yüzden müflisin daha önce başlattığı takiplerin durması ve düşmesi söz konusu değildir. Bunlara, kural olarak, iflas masası tarafından devam edilir.

İflasın açılması ile duracak olan takipler, müflisin masaya giren malvarlığı ile ilgili takiplerdir. Buna göre, iflasın açılması ile duracak olan takipler, şunlardır: 1) İlamlı ve ilamsız haciz yolu ile takipler; 2) Kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takipler 3) Genel iflas ve kambyo senetlerine mahsus iflas yolu ile takipler 4) Teminat gösterilmesine ilişkin takipler 5) Amme alacaklarının tahsili için 6183 sayılı kanuna göre tahsil dairelerince yapılan takipler⁹.

Bu takipler iflasın açılması ile sadece durur; artık bu takiplere devam edilemez, mesela haciz yapılamaz hacz edilmiş mallar satılamaz.

Müflis hakkındaki iflas kararı kesinleşirse, iflasın açılması ile durmuş olan takipler düşer., yani hükümsüz kalır. Eğer iflasın açılmasından önce hacz edilen mallar satılmış durumda ise, takipler iflasın açılması ile durmayacağı gibi, iflas kararının kesinleşmesi ile de düşmez. Bu takiplere iflas kararına rağmen devam edilir; yani paralar haciz koydurmuş olan alacaklılar arasında paylaşılır. (m. 186 ,2).

İflas tasfiyesi boyunca müflise karşı hiç bir yeni takip yapılamaz (m.193,3). Bu yeni takip yapma yasağı, iflas alacaklıları içindir. Buna karşılık masa alacaklıları iflas tasfiyesi sırasında masaya karşı haciz yolu ile takip yapabilirler.

Müflisin iflastan sonra doğmuş ve bu nedenle iflas masasından istenemeyecek olan yani iflas alacağı olmayan borçlarından dolayı, iflas tasfiyesi sırasında müflise karşı haciz yolu ile takip yapılabilir ve özellikle müflisin ücreti hacz edilebilir.

Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla yapılan takiplere iflastan sonra da takip alacaklıları tarafından iflas masasına karşı devam edilir ve satış bedeli rehlinli alacaklılara paylaşılır. Artan kısım iflas masasına intikal eder . Şukadar ki, takip alacaklısı, iflastan önce başlamış olduğurehnin paraya çevrilmesi yoluyla takipten vazgeçerek, rehlin 185 inci maddeye göre satılmasını isteyebilir(193,4).

⁹ Buna karşılık şu takipler durmaz: rehlin paraya çevrilmesi yolu ile ilgili takipler; çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına ilişkin ilamların icrası; müflis aleyhine başlamış olan ilamsız tahliye takipleri ; gayrimenkullerin tahliye ve teslimi hakkındaki ilamların icrasına müflise veya masaya karşı devam edilebilir. Menkul teslimi hakkındaki ilamların icrasına gelince: Eğer ilam, müflisin elinde bulunan bir malın mülkiyetinin müflise değil, başka bir kişiye (alacaklıya) ait olduğunu tespit ediyorsa , bu halde menkul teslimi hakkındaki takibe müflise (eğer mal onun elinde ise) veya masaya (mal elinde ise) karşı devam edilebilir; mal masaya girmemiş ise alacaklı malın değerini iflas alacağı olarak masaya yazdırır.

c) HUKUK DAVALARININ DURMASI

Müflis, nasıl iflasın açılması ile medeni hakları kullanma ehliyetini kaybetmiyorsa, dava ehliyetini de kaybetmez. Ancak, müflisin masa malları üzerindeki tasarruf yetkisi kısıtlandığından, masa ile ilgili davalar hakkındaki dava takip yetkisi, artık müflise değil, iflas idaresine aittir.

Buna göre, iflastan önce açılmış olup da devam eden, müflisin gerek davacı gerek davalı olarak taraf bulunduğu hukuk davaları, iflasın açılması ile durur. Bu durma, ikinci alacaklılar toplanmasından on gün sonra kadar devam eder; ancak bundan sonra, duran hukuk davalarına devam edilebilir.

İflasın açılması ile duracak olan davalar, iflastan önce açılmış olup da halen derdest bulunan iflas masasına giren mal, alacak ve haklara ilişkin hukuk davalarıdır. Bunlar, müflisin açmış olduğu davalar ile müflise karşı açılmış olan davalardır.

Burada duran hukuk davalarının düşmesi söz konusu değildir.

Müflisin davacı olduğu davalarda, iflas idaresi davayı takip etmeye karar verirse, bu karar ikinci alacaklılar toplanmasının uygun bulması ile kesinleşir davaya iflas idaresi tarafından devam edilir. İflas idaresi davayı takip etmemeye karar verirse, o davayı takip etmek isteyen alacaklı varsa, dava takip yetkisi ona devredilir (m. 245). Eğer hiç bir alacaklı da o davayı takip etmek istemezse, o zaman, müflisin davayı takip yetkisi yeniden doğar ve müflis iflasın kapanmasını beklemeden, davayı kendi adına devam ettirebilir.

Müflisin davalı olduğu davalarda ise durum şöyledir: İflas idaresi alacaklıları incelerken, müflise karşı dava açan alacaklıların alacağıının mevcut olup olmadığı hakkında bir karar vermez; sadece bu alacağı, davalı alacak olarak sıra cetveline geçilir. Bu alacağın, kabul edilip edilmeyeceği hakkındaki kararı ikinci alacaklılar toplantısı verir. İkinci alacaklılar toplantısı, davaya devam edilmesine karar verirse, iflas idaresi, ikinci alacaklılar toplantısından on gün sonra müflis yerine davaya devam eder.

Müflisin davalı olduğu bir davada, masa, davayı kabul ederse, davacı iflasın açılmasına kadar yapmış olduğu yargılama giderlerini, iflas alacağı olarak masadan isteyebilir. Buna karşılık, masa müflis aleyhine açılmış olan davayı kabul etmez ve bu yüzden davacı da davayı masaya karşı devam ettirir ve kazanırsa, davacı yargılama giderlerini, masadan masa alacağı olarak alır.

Haksız fiilden doğan tazminat davaları, evlenme ve ahvali şahsiye işlerine ait davalar, nafaka davaları, acele davalar, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takiplerle ilgili olarak açılmış olan hukuk davaları iflasın açılması ile durmaz.

B)İFLASIN ALACAKLILAR BAKIMINDAN HUKUKİ SONUÇLARI

a) MÜFLİSİN BORÇLARININ MUACCEL HALE GELMESİ

Muaccel iflas alacakları, iflasın açıldığı güne kadar işlemiş faiz ve takip giderleri ile birlikte iflas masasından istenir.

Müeccel alacaklar, iflas dışında vadeden önce talep edilemez.

İflasın açılması ile, müflisin müeccel olan bütün borçları, kendiliğinden muaccel hale gelir¹⁰. İflasın açılması ile muaccel hale gelecek olan müeccel iflas alacakları, konusu hem para , hem de paradan başka bir şey olan alacaklardır.

İflasın açılması ile muaccel hale gelecek olan borçlar, müflisin müeccel borçlarıdır. Buna karşılık, iflasın açılmasının müflisin üçüncü kişilerden olan alacakları üzerinde bir etkisi yoktur. Müflisin üçüncü kişilerden olan müeccel alacakları müeccel kalmakta devam eder; İflas idaresi, bu alacakları ancak vadesi gelince isteyebilir.

Müflisin gayrimenkul mallarının rehni suretiyle temin edilmiş olan müeccel rehinli alacaklar, iflasın açılması ile muaccel hale gelmezler; müeccel kalmakta devam ederler. Çünkü borçlunun gayrimenkul mallarının rehni ile temin edilmiş olan alacaklının hakkı borçlunun iflas etmesi ve mallarının iflas yolu ile tasfiye edilmesi sebebiyle tehlikeye girmez.

b)FAİZLERİN DURUMU

Müflise karşı olan faizli alacaklarının faizleri iflasın açılması ile durmaz. İflasın açılması ile birlikte, iflas masasına giren alacaklarda faiz işlemeye devam eder.

Rehinle temin edilmiş olan alacaklarda iflastan önceki gibi faiz oranı uygulanır; yani ticari işlerde ticari faiz,ticari olmayan işlerde ise kanuni faiz oranı uygulanır.

Buna karşılık, rehinle temin edilmemiş alacaklar için ticari işlere ilişkin olsa bile, iflasın açılmasından sonraki dönemde ticari olmayan işlerdeki faiz oranı uygulanır.

Ancak, alacaklılara iflasın açılmasından sonraki dönem için tahakkuk edecek faiz ödemeleri

¹⁰ İflasın açılması ile muaccel hale gelen müeccel alacak faizli ise, iflasın açıldığı güne kadar işlemiş olan faizler alacağın aslına eklenir. Buna karşılık, iflasın açılması ile muaccel hale gelen müeccel alacak faizsiz ise, iflasın açılması ile vade günü arasındaki süre için kanuni faiz hesaplanır ve bu faiz alaktan çıkarılır (m. 195,2).

İİK'nun 195 inci maddesine göre hesaplanan ana paralar ödendikten sonra bakiyesi üzerinden yapılır.

c)ŞARTA BAĞLI ALACAKLAR

Müflisin borçlusunu bulduğu taliki bir şarta veya gayrimuayyen bir vadeye bağlı olan alacaklar da, iflas masasına yazdırılabilir.

İflas tasfiyesi sonunda bu alacaklar içinde pay ayrılır. Ancak bu pay alacaklıya verilmeyip bankaya yatırılır.

İlerde şart gerçekleşir veya vade gelirse, o zaman bankadaki para alacaklıya ödenir.Şart gerçekleşmez veya vade gelmezse, bankadaki bu para, iflas dairesi tarafından, alacağını tamamen alamamış olan iflas alacaklılarına dağıtılır.

Müflisin alacaklısı bulunduğu taliki bir şarta veya gayrimuayyen bir vadeye bağlı olan alacaklara, iflasın hiç bir etkisi yoktur.

Müflisin borçlusunu bulunduğu infisahi şarta bağlı alacaklar, şarta bağlı olmayan normal iflas alacakları gibi işlem görür. Yani, bu alacaklar iflas masasına yazdırılır ve iflas tasfiyesi sonucunda ödenir. İflas kapandıktan sonra infisahi şart gerçekleşirse, alacaklıya ödenen para, iflas dairesince m. 255 gereğince geri alınır ve alacağını tamamen alamamış olan alacaklılara dağıtılır.

d)İFLASTA TAKAS

İflas alacaklıları, tasfiye sonucunda ekseriya alacaklarını tam olarak alamayıp, yalnız oalacağa düşen iflas hissesini alırlar. Buna karşılık, müflisin borçluları, borçlarını iflas masasına tam olarak ödemek zorundadırlar.

İflasta takasa mücade edilirse iflas açıldığı anda müflisin hem alacaklısı hem de borçlusunu olan kimselerin durumu, müflisten yalnız alacaklı olanlara daha iyi olur. Çünkü müflisten hem alacaklı hem de ona borçlu olan kimseler, müflise olan borçları kadar, iflas alacaklarını tam olarak tahsil etmiş olurlar.

Aşağıdaki hallerde takas yapılamaz (m.200):

- 1) Müflisin borçlusunu, iflas açıldıktan sonra müflisin alacaklısı olmuş ise,
- 2) Müflisin alacaklısı, iflas açıldıktan sonra müflisin veya iflas masasının borçlusunu olmuş ise,

3) Alacaklının alacağı hamile yazılı bir senede dayanmakta ise,

4) Anonim ve limitet şirketler ile kooperatiflerin iflası halinde ortaklar, ana sözleşme gereğince verilmesi gereken hisse senedi bedellerinin henüz ödenmemiş olan kısmına ilişkin borçlarını veya koymayı taahhüt ettikleri halde henüz koymadıkları sermaye borçlarını, bu şirketlerden olan alacakları ile takas edemezler.

5) BK m. 123'teki hallerde takasın mümkün olmaması, iflasta da geçerlidir.

Yukarıdaki haller dışında, alacaklı, alacağını müflisin kendinde olan alacağı ile takas edebilir (m. 200,1).

4)SIRA CETVELİ

Sıra cetveli, alacakların ve istihkak iddialarının incelenmesinin sonucunu gösterir. Yani, masaya yazdırılan veya kendiliğinden gözetilen her alacak ve mülkiyet dışındaki istihkak iddiasının iflas idaresince kabul edilen miktarı ve sırası, sıra cetvelinde gösterilir. İflas idaresinin reddettiği alacak ve istihkak iddiaları da, sıra cetvelinde gösterilir.

Şu halde, sıra cetveli, iflas idaresinin alacakları ve istihkak iddialarını incelemesi üzerine vardığı sonuçları göstermektedir. Sıra cetveli ile, masanın pasifi tespit edilir.

A) SIRA CETVELİNİN DÜZENLENMESİ

Alacakların ve istihkak iddialarının masaya yazdırılması için verilen bir aylık süre geçtikten sonra, iflas idaresi, hemen alacak ve istihkak iddialarını incelemeye başlar.

İflas idaresi tarafından, alacakların kaydı için belli başvuru süresi geçtikten sonra ve iflas idaresinin seçilmesinden itibaren en geç üç ay içinde 206 ve 207 nci maddelerde yazılı hükümlere göre alacaklıların sırasını gösteren bir sıra cetveli yapılır ve iflas idaresine bırakılır. Zorunlu hallerde üç ayın hitamından önce iflas idaresinin tetkik merciine başvurması halinde merci bir defaya mahsus olmak üzere bu süreyi üç ay daha uzatabilir. Süre içinde sıra cetvelinin verilmemesi halinde iflas idaresinin durumu mercie intikal ettirmesi üzerine iflas idaresi üyelerinin görevine son verilir ve yaptıkları hizmetler için kendilerine bir ücret tahakkuk ettirilemeyeceği gibi bir daha aynı iflas idaresinde görev alamazlar (m.232).

Sıra cetvelinde alacakların sırası, m. 206 ve 207 hükümlerine göre tespit edilir.

Sıra cetvelinin, masaya yazdırılan ve tapu sicilinde yazılı olan bütün alacak ve mülkiyet dışındaki istihkak iddiaları hakkında, açık bir şekilde bilgi vermesi gerekir. İflas idaresinin kabul ettiği bütün iflas alacakları miktarı ve sıraları ile birlikte sıra cetvelinde gösterilir. Sıra cetvelinde iflas alacaklarından başka, iflas idaresi tarafından kabul edilen rehin, intifa ve irtifak hakları gibi istihkak iddiaları da gösterilir.

Sıra cetvelinde kabul edilmeyen alacaklar red sebepleri ile birlikte gösterilir. Ancak, iflas idaresi ipotekle temin edilmiş alacakla ilgili olarak bunu doğuran sebep veya ipotek limiti miktarı bakımından red kararı vermeyip, kabul etmediğini ikinci alacaklılar toplantısına bildirir. İpoteğin iptali veya miktarının

tenzili iddiasını takip hakkı, isteyen alacaklıya m. 245 çerçevesinde devrolunur.

Sıra cetveline müflisin borçları, yani iflas alacakları geçirilir. Buna karşılık, masa alacaklarının m. 219,2' göre bir ay içinde bildirilmesi şart olmadığı gibi, iflas idaresinin bunlar hakkında verdiği kabul ya da red kararının sıra cetvelinde gösterilmesine de gerek yoktur. Masa alacaklıları, alacaklarını paraların paylaşılmasına kadar iflas idaresinden isteyebilirler ve iflas idaresi bir masa alacaklısının talebini reddederse, alacaklının masaya karşı genel mahkemelerde dava açması veya ilamsız takip yapması gerekir. Yoksa masa alacaklısı m. 235 'göre sıra cetveline itiraz davası açamaz. Aynı şekilde, iflas idaresi, konusu, mülkiyet olan istihkak iddiaları hakkında verdiği kabul ya da red kararını da sıra cetveline geçiremez; bunlar hakkında m. 228 hükmü uygulanır.

Hacizde sıra cetveli, yalnız satış tutarının bütün alacaklıların alacaklarını tamamen ödemeye yetmemesi üzerine düzenlediği halde, iflasta, her halde bir sıra cetveli düzenlenir.

İflas idaresi, düzenlediği sıra cetvelini iflas dairesine verir ve sıra cetvelinin iflas dairesine verildiği ve orada alacaklıların ve istihkak iddiası sahiplerinin incelemesine hazır olduğunu iddia eder.

İflas idaresi, iddiaları tamamen veya kısmen reddedilen alacaklılara ve istihkak iddiası sahiplerine ve istedikleri sıraya kabul edilmeyen alacaklılara, durumu doğrudan doğruya yazılı olarak bildirir.

B)SIRA CETVELİNE KARŞI BAŞVURMA YOLLARI

İflas idaresi, sıra cetveli ile, müflisten alacaklı olduğunu iddia eden kimselerin bu iddialarına, kabul veya red şeklinde cevap vermektedir. sıra cetvelini uygun bulmayan ilgililer, iflas idaresinin düzenlemiş olduğu sıra cetveline karşı iki yola başvurabilirler: 1)Şikayet yolu (m. 16); 2)İtiraz yolu (m. 235).

1) SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYET

İflas idaresinin, sıra cetvelini düzenlerken uyması gereken iflas hukuku kurallarına aykırı hareket ettiği veya yaptığı bir işlemin hadiseye uygun olmadığıiddia edilirse, bu halde sıra cetveline karşı, şikayet yoluna başvurulur.

Şikayet sebeplerinden en önemlisi, bir alacaklının kendisine verilen sıraya itiraz etmesidir (m.235,4). Buna göre, alacağı sıra cetveline kabul edilen bir alacaklı, alacağının esas ve miktarına değil de, yalnız alacağına verilen sıraya itiraz ediyorsa, bunu şikayet ediyorsa , bunu şikayet yolu ile icra tetkik merciine bildirilir.

Diğer şikayet sebeplerine misaller: Sıra cetvelinin açık olmaması, bu husustaki kanun hükümlerine uyulmamış olmaması (mesela: sıra cetvelinin ilan edilmemiş olması; masaya yazdırılmış olan bir alacağın unutulmuş olması; masa alacaklarının da sıra cetvelinde gösterilmiş olması, reddedilen bir alacağın neden dolayı reddedildiğinin, yani red sebeplerinin gösterilmemiş olması gibi).

Sıra cetveline karşı şikayet yoluna, bütün ilgili alacaklılar, istihkak iddiası sahipleri ve müflis başvurabilir. Şikayet süreye bağlı olduğu hallerde, yedi günlük şikayet süresi, sıra cetvelinin ilanından itibaren işlemeye başlar.

Tetkik mercii, şikayet üzerine sıra cetvelinin değiştirilmesine karar verilse, sıra cetvelinin değişik şeklinin iflas dairesine verilmesi ve yeniden ilan yapılması gerekir. Bu şekilde değiştirilen sıra cetveline karşı tekrar şikayet ve itiraz yollarına başvurulabilir.

2) SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASI

Bir alacaklı, kendi sırasına veya iflas hukuku kurallarının yanlış uygulandığına değil, kendi alacağı hakkında verilen red veya kısmen kabul kararının esasına veya bir başka alacaklının alacağına veya onun sırasına itiraz ediyorsa, başvuracağı yol, sıra cetveline itiraz davası yoludur¹¹. Şu halde burada, iflas idaresinin, alacaklar ve mülkiyet dışındaki istihkak iddiaları hakkında kabul veya red şeklinde vermiş olduğu kararlara, maddi hukuk bakımından itiraz edilmektedir.

Bu davayı, iflas alacaklıları ve mülkiyet dışındaki istihkak iddiasında bulunan üçüncü kişiler açabilir. Müflisin sıra cetveline itiraz davası açmak yetkisi yoktur.

Yetkili ve görevli mahkeme, iflasa karar verilen yerdeki ticaret mahkemesidir (m. 235, 1).

Dava süresi, sıra cetvelinin ilanından itibaren on beş gündür (m. 235,1).

Sıra cetveline itiraz davası basit yargılama usulüne göre görülür.

a) İflas masasına karşı açılan sıra cetveline itiraz davası

Alacağı iflas idaresi tarafından tamamen veya kısmen reddedilen ve bu reddin haksız olduğunu iddia eden alacaklı, davayı masaya yani iflas idaresine karşı açar(m.235,2)¹².

Bu dava normal bir eda davasıdır. Bununla alacaklı, iflas idaresinin, alacağını tamamen veya kısmen haksız olarak reddettiğini iddia ederek, masanın bu alacağı ödemeye mahkum edilmesini ister.Bu davada alacağın varlığını ispat yükü davacı alacaklıya aittir¹³.

Davaya bakan mahkeme, davacının isteği halinde ikinci alacaklılar toplantısına katılıp katılmaması ve ne oranda katılması gerektiği konusunda 297 nci maddenin son fıkrasına kıyasen on beş gün içinde karar verir (235,1).

Alacaklı davayı kazanırsa, sıra cetveli mahkemenin kararına göre düzeltilir; fakat, sıra cetvelinin yeniden ilan edilmesine gerek yoktur.

b) Bir alacaklının diğer bir alacaklıya karşı itiraz davası açması

¹¹ Uygulamada, sıra cetveline itiraz davası için “ kayıt kabul davası” veya duruma göre “kayıt silme davası ” terimi kullanılmaktadır.

¹² İflastan önce borçluya (müflise) karşı dava açmış ve bu davası durmuş olan alacaklının, sıra cetveline itiraz davasını açmasına gerek yoktur. İflastan sonra yanlışlıkla müflise karşı açılmış olan alacak davasına da, iflas idaresine karşı sıra cetveline itiraz davası olarak devam edilir.

¹³ Davacı alacaklı, bu dava da, alacağını daha önceden bildirdiğinden (İİK m.219/2) başka sebep ve delillere dayandırabilir; yani iddia sebeplerini genişletebilir.

Bir alacaklı, diğer bir alacaklının alacağına veya ona verilen sıraya itiraz ediyorsa, sıra cetveline itiraz davasını, masaya karşı değil, yalnız o alacağına veya sırasına itiraz ettiği alacaklıya karşı açar.

Bu davada, davalı alacaklı, alacağının varlığını ispat etmek zorundadır; yani ispat yükü davacıya değil, davalı alacaklıya düşer.

Davacı alacaklı davayı kazanırsa, davayı kaybeden davalı alacaklıya sıra cetveli gereğince ödenmesi gereken pay ile, sıraya bakılmaksızın davacı alacaklının alacağı ödenir. Geriye para artarsa, bu para, diğer alacaklılara sıra cetveline göre dağıtılır (m.235,3).

Davacı alacaklı davayı kaybederse, davalı alacaklıya yargılama gideri ödemeye mahkum edilir ve ödediği bu yargılama giderini iflas masasından isteyemez.

Sıra cetveline karşı şikayet ve itiraz davası yoluna gidilmezse ve gidilir de şikayet ve itirazları reddedilirse, sıra cetveli kesinleşir. Böylece kesinleşen sıra cetveline dayanarak, pay cetveli düzenlenir.

Sıra cetveli kesinleştikten sonra, düzenlenmesinde hata yapıldığı anlaşılrsa bile, artık sıra cetveli düzeltilemez. Buna karşılık, sıra cetvelinin hileli işlemlere dayanılarak yapıldığı anlaşılırsa, sıra cetvelinin batıl olduğu ve kesinleşmiş sayılmayacağı kabul edilmektedir.

5) KONKORDATO

Konkordato, dürüst bir borçlunun, alacaklılarının en az üçte iki çoğunluğu ile yaptığı ve ticaret mahkemesinin tasdiki ile hüküm ifade eden öyle bir cebri anlaşmadır ki, bununla imtiyazsız alacaklılar borçluya karşı alacaklarının belli bir yüzdesinden feragat ederler ve borçlu, borçlarının konkordatoda kabul edilen kısmını ödemekle, borçlarının tamamından kurtulur.

A) İFLAS DIŞI KONKORDATO

Burada borçlu iflas etmemiştir. Borçlu iflasa tabi ise, iflas dışı konkordato yaparak iflas etmesini önlemek istemektedir. Borçlu iflasa tabi değilse, iflas etmesi mümkün değil. Fakat, iflasa tabi olmayan kişiler de, konkordato teklif edebilir.

Konkordato hükümlerinden istifade etmek isteyen herhangi bir borçlu, yetkili¹⁴ icra tetkik merciine bir dilekçe işle başvurur. Borçlu bu dilekçede konkordato teklifini bildirir. Borçlu bu dilekçesine, mufassal bir bilançosunu ekler¹⁵.

¹⁴ Yetkili tetkik merci, iflasa tabi olan borçlu için borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerdeki, iflasa tabi olmayan borçlu için ise borçlunun ikametgahındaki tetkik merciidir(İİK m. 285,2, 154,1).

¹⁵ Bu mufassal (ayrıntılı) bilançoda, borçlunun, bütün alacaklılarının isim ve adreslerini ve alacak miktarını da bildirmesi gerekir .

Konkordato talebi, 166 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki usulle ilan olunur. Konkordato talebinin ilanından itibaren on gün içinde alacaklılar itiraz ederek konkordato mühleti verilmesini gerektiren bir hal bulunmadığını ileri sürerek tetkik merciinden konkordato talebinin reddini isteyebilirler.

Konkordato teklif eden borçlu, işlerinde dürüst ve teklifinde samimi olmalıdır. Borçlu alacaklılarına zarar verici hareketlerde bulunmamış olmalıdır. Konkordato mühleti alabilmek için gerçeğe aykırı hesap ve bilanço göstererek, mali durumu hakkında tetkik merciine yanıltıcı hareketlerde bulunmamış olmalıdır. Borçlu tutmaya mecbur olduğu defterleri, düzenli bir şekilde tutmuş olmalıdır.

Mevcut malları ve alacakları borçlarının en az yüzde ellisini ödemeye yetişmeyen borçlu konkordato isteyemez.Bu şart asgari şarttır. Borçlunun mevcudu daha fazla bir miktarı karşılayabilecek durumda ise o zaman borçlunun bu oranda bir ödeme teklifinde bulunması gerekir.

Tetkik mercii, gerekli şartların mevcut olduğu kanısına varırsa borçluya iki aylık bir konkordato mühleti verir ve bir de konkordato komiseri tayin eder. Borçlu, kendisine konkordato mühleti verilmesi hakkındaki tetkik mercii kararını, verildiği tarihten itibaren beş gün içinde, giderlerini verip uygulamaya koydurmaya mecburdur; aksi halde, konkordato mühleti kendiliğinden kalkar.

Alacaklılar, borçluya konkordato mühleti verilmesi hakkındaki tetkik mercii kararını temyiz edemezler; fakat yedi gün içinde tetkik merciine başvurarak mühlet verilmesi kararına itiraz edebilirler.

İhtiyati tedbir yoluyla da olsa, borçluya karşı başlamış olan takiplerin konkordato mühletinin bitiminden sonraki dönem içinde durdurulmasına veya borçluya karşı yeni takip yapılamayacağına karar verilemez.

Konkordato mühleti içinde, borçluya karşı kural olarak hiçbir icra ve iflas takibi yapılamaz. Konkordato mühleti verilmeden önce borçluya karşı başlamış olan takipler de, mühlet verilmesi ile durur.

Konkordato mühleti içinde borçluya karşı yapılan icra takip işlemleri geçersizdir.

Borçluya karşı takip yapma yasağının istisnaları : konkordato mühleti içinde borçluya karşı rehin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapılabilir ve daha önce başlamış olan rehin takiplerine devam edilebilir.

İİK m. 206' nın birinci sırasında yazılı alacaklar için alacaklıların borçluya karşı konkordato mühletinden önce başlamış oldukları haciz yolu ile takipler, mühlet kararı ile durmaz ve bu alacaklar için konkordato mühleti sırasında borçluya karşı haciz yolu ile yeni takipler yapılabilir.

İİK m.289' un yasakladığı husus takiplerdir; bu nedenle konkordato mühleti içinde borçluya karşı dava açılabilmesi ve açılmış davalara devam edilebilmesi mümkündür.

Konkordato mühleti içinde, borçlu, konkordato komiserinin denetimi altında işlerine devam edebilir. Borçlu kural olarak malları üzerinde tasarruf yetkisine sahiptir. Yalnız, bu tasarruf yetkisinin kullanılması, konkordato komiserinin denetimi altındadır.

Fakat borçlu, konkordato mühletinin ilanından itibaren, bazı tasarruf işlemlerini hiç yapamaz .Bu işlemler şunlardır: 1) mallarını rehnetmek, ipotek etmek; 2) gayrimenkullerini satıp devretmek ve

gayrimenkulleri üzerinde mülkiyetten başka bir aynı hak tesis etmek; 3) kefil olmak; 4) ivazsız tasarruflarda bulunmak . borçlunun bu tasarrufları yapması mutlak olarak yasak olup, bu yasağa aykırı olarak yapılan tasarruflar geçersizdir. Ancak borçlu, konkordato tasdik kararı için gerekli harcı karşılamak üzere buna yeter miktardaki malları üzerinde komiserin denetimi altında tasarruf edebilir.

Borçlu, konkordato mühleti içinde dürüst olmayan hareketlerde bulunursa, kendisine verilmiş olan konkordato mühleti tetkik mercii tarafından kaldırılır. Bu haller şunlardır: 1) Borçlunun yasak tasarruflardan birini yapmış olması; 2) Borçlunun komiserin ihtarlarına aykırı harekette bulunmuş olması; 3) Borçlunun iyiniyetinden şüphe edilmesini haklı gösterir bir harekette bulunmuş olması .

Konkordato mühletinin kaldırılması kararının kesinleşip ilan edilmesinden itibaren yedi gün içinde, alacaklılardan herbiri, iflasa tabi olan borçlunun doğrudan doğruya iflasını isteyebilirler.

Komiser, bir ilan ile alacaklıları, alacaklarını bildirmeye ve toplantıya davet eder. Bu ilanda, alacaklıların alacaklarını yirmi gün içinde komisere bildirmeleri gerektiği, bildirmeyenlerin konkordato görüşmesine kabul edilmeyecekleri açık bir şekilde yazılır. İlan ile, aynı zamanda, alacaklılar konkordato teklifini görüşmek için toplantıya davet edilir. Yirmi gün içinde alacağını bildirmemiş olanlar, konkordatonun oylanmasında nazara alınmazlar. Komiser kendisine bildirilen alacaklar hakkında inceleme yapar. Burada komiserin, kendisine bildirilen alacakları kabul veya reddetmek yetkisi yoktur. Bu yetki borçluya ve tetkik merciiine aittir.

Komiser kendisine bildirilen alacaklar hakkında borçluyu açıklamada bulunmaya davet eder. Borçlunun cevabı iki şekilde olur:

a) Borçlu alacağı kabul eder. Borçlunun kabul ettiği bu alacaklar, konkordato çoğunluğunun hesabında nazara alınır.

b) Borçlu bildirilen alacağı reddeder; borçlunun reddettiği bu alacaklara çekişmeli alacaklar denir. bu çekişmeli alacakların konkordato çoğunluğunun hesaplanmasında nazara alınıp alınmamasına, alınacaksa ne oranda nazara alınacağına icra tetkik merci karar verir.

Borçlunun her alacak hakkındaki cevabını alan komiser, alacakların doğru olup olmadığı hakkında, borçlunun defterleri ve belgeleri üzerinde incelemeler yaparak, bu incelemelerin sonucunu, alacaklılar toplanmasına vereceği raporda bildirir.

Alacaklılar, yapılan ilanda bildirilen yer, gün ve saatte toplanarak, borçlunun konkordato teklifini görüşürler. Bu toplantıya, alacaklı olduğunu bildiren her alacaklı katılabilir¹⁶. Borçlu gereken bilgiyi vermek üzere toplantıda hazır bulunmaya mecburdur.

Toplantıya konkordato komiseri başkanlık eder. Komiser toplantıda borçlunun durumunu gösterir ayrıntılı bir rapor verir. Toplantının başında komiserin bu raporu okunur.

Toplantının sonunda bir oylama yapılmaz. Yalnız, toplantı sonundabir konkordato tutanağı

¹⁶ Yalnız, alacaklı olduğunu yirmi gün içinde bildirmemiş olanlar, ayrıntılı bilançoda da gösterilmiş değil iseler, konkordato tutanağını imza edemezler (konkordato çoğunluğunun hesabında nazara alınmazlar).

düzenlenir. Bu tutanak, o anda konkordatoyu kabul etmek isteyen alacaklılar ve komiser tarafından derhal imza edilir. Alacaklıların konkordato tutanağını hemen imza etmeleri şart değildir. Konkordatoyu kabul eden alacaklılar, konkordato tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren on gün içinde konkordatoyu kabul ettiklerini komiserine bildirebilirler. Konkordatonun kabulü için iki çeşit çoğunluk birlikte aranır: ilk olarak, bildirilmiş alacaklıların en az üçte iki çoğunluğu tarafından kabul edilmiş olması gerekir. İkinci olarak konkordatoyu kabul eden alacaklıların, bildirilmiş olan alacaklıların en az üçte ikisine sahip olması gerekir.

Bazı alacaklılar, konkordatoya yazılmış oldukları halde, hem alacaklı hem de alacak çoğunluğunu teşkilde hesaba katılmazlar. Bu alacaklılar şunlardır: 1) İmtiyazlı alacaklılar 2) Borçlunun karısı veya kocası, anası, babası ve çocukları ; 3) Rehinli alacaklılar.

Alacaklılar toplantısını takip eden on günlük katılma süresi bittikten sonra, komiser, konkordatoya ilişkin bütün belgeleri mahkemeye sunulmak üzere icra dairesine verir. Komiser, konkordatonun kabul edilip edilmediği ve tasdikinin uygun olup olmadığı hakkında gerekçeli bir rapor hazırlar ve bu raporu, konkordato dosyası ile birlikte icra dairesine verir.

İcra dairesi, konkordato dosyasını ve komiserin raporunu hemen ticaret mahkemesine verir. Ticaret mahkemesi kısa zamanda kararını verir.

İlan ile bildirilen duruşmada, mahkeme, gelen alacaklıların itirazını, komiseri ve borçluyu dinledikten sonra, konkordatonun tasdikine veya reddine karar verir.

Kanunun aradığı tasdik şartları kamu düzeni ile ilgilidir. Bu nedenle mahkemenin bu tasdik şartlarının varlığını kendiliğinden araştırması gerekir. Bu şartlar şunlardır: 1) Borçlu dürüst olmalıdır: Yani borçlu, alacaklıların zararına olarak doğruluk dışında veya pek büyük hiffetle hiç bir işlem yapmamış olmalıdır. Genel olarak bütün taksiratlı ve hileli iflas halleri ile m. 331,332 ve 334' deki hallerde, borçlunun dürüst olmadığı ve dolayısıyla konkordatoya layık bulunmadığı sonucuna varılmalıdır; 2) Borçlu borçlarının en az yüzde ellisini ödemeyi teklif etmelidir; 3) Teklif edilen para, borçlunun mevcudu ile orantılı olmalıdır. Borçlu konkordato mühletinden sonra yeni mal edinmişse, konkordato projesini buna göre değiştirmelidir; 4) konkordatonun üçte iki çoğunlukla kabul edilmiş olması gerekir; 5) Teminat gösterme şartı: Borçlu konkordatonun tasdik edilmesi halinde karar verir. e alacaklılarına ödeyeceği para için, tasdikten önce yeterli teminat vermelidir; Yargılama gider ve harçlarının depo edilmesi şartı: Borçlu, konkordatonun tasdikinin gerektirdiği yargılama giderleri ve ilam harçlarını konkordatonun tasdiki kararından önce, mahkeme veznesine depo etmelidir.

Ticaret mahkemesi, altı şartın hepsinin birden mevcut olduğu kanısına varırsa, konkordatonun tasdikine karar verir. Mahkeme bu kararında, alacaklıları borçlu tarafından itiraza uğramış olan alacaklılara, alacaklı hakkında dava açmaları için yedi günlük bir süre verir. Bu yedi günlük süre, konkordatonun tasdiki kararının yüze karşı verilmesi halinde tefhim, aksi taktirde tebliğ tarihinden itibaren başlar. Bu yedi gün içinde, borçluya karşı alacak davası açmayanların hakları düşer.

Ticaret mahkemesi, konkordatonun tasdiki için gerekli altı şarttan birinin bulunmadığı kanısına varırsa konkordatonun tasdiki talebini reddeder.

Alacaklılardan biri, konkordatonun reddi kararının kesinleştiğinin ilanından itibaren yedi gün içinde, ticaret mahkemesine başvurarak, iflasa tabi borçlunun doğrudan doğruya iflasını isterse mahkeme, borçlunun doğrudan doğruya iflasına karar verir.

Tasdik edilen konkordato, konkordato mühleti verilmesinden önce doğmuş olan bütün alacaklar için mecburidir. Tasdik edilmiş ve kesinleşmiş olan konkordato, konkordatoya red oyu vermiş veya alacağını konkordatoya yazdırmamış olan alacaklılar içinde mecburidir. Borçlu, bütün bu alacakları, konkordatoda kabul edilen oranda ve zamanda ödemek zorundadır. Aksi halde konkordato alacaklıları borçluya karşı icra ve iflas takibi yapabilirler. Konkordato kendileri hakkında mecburi olmayan alacaklar: **1)** rehinli alacaklar için, tasdik edilen konkordato mecburi değildir.Yani, rehinli alacaklılar, alacaklarını rehlin kıymetinden tam olarak alırlar; **2)** Tasdik edilen konkordato amme alacakları için mecburi değildir, yani konkordato borçlusu amme alacaklarını tam olarak öder; **3)** Konkordatoya yazdırılmış olan imtiyazlı alacaklar için de, konkordato mecburi değildir.

Konkordato mühleti ile duran takipler nedeniyle mühlet verilmeden önce borçlunun mallarına haciz konulmuş ve hacizli mallar satılmamış idi ise, bu hacizler, konkordatonun tasdiki kararının tasdik edilmesi ile düşer .

Konkordatonun tasdiki ile yalnız hacizler düşer; buna karşılık borçluya karşı başlamış olan takipler düşmez. Borçlu konkordatoda kabul edilen zamanda, konkordatoda kabul ettiği borç miktarını ödemezse, alacaklılar bu takiplere devam edilmesini borçlunun mallarının haczedilmesini isteyebilirler.

Alacaklı, konkordatoya kabul oyu vermemiş ise, müşterek borçlu ve kefillere karşı, bütün haklarını muhafaza eder; yani, onlardan alacağının tamamını isteyebilir.

Buna karşılık, alacaklı konkordatoyu kabul etmiş ise, müşterek borçludan veya kefinden de, alacağını ancak, konkordato şartlarına göre isteyebilir.

Fakat bir alacaklı, konkordatoyu kabul etmiş olsa bile, eğer kendi haklarını müşterek borçluya veya kefile ödeme karşılığında temlik etmeyi teklif etmiş ve onlara alacaklılar toplantısının yer, gün ve saatini en aşağı on gün önce haber vermiş ise, müşterek borçluya veya kefile karşı haklarını tam olarak muhafaza eder.

Alacaklı, mürakat hakkına zarar gelmeksizin, müşterek borçluya veya kefile, konkordato görüşmelerine katılma yetkisini verebilir ve onların kararını kabul taahhüdünde bulunabilir.

Borçlunun dürüst olmayan hareketlerle konkordatonun tasdikini sağladığı, konkordatonun tasdikinden sonra anlaşılırsa, alacaklılar konkordatonun feshini isteyebilirler.

Teklif ettiği konkordato tasdik edilmiş olan borçlunun, borçlarını öderken de dürüst davranması, alacaklıların zaten konkordato ile azaltılmış olan alacaklarını, konkordato ile kabul edilen zamanda ödemesi gerekir; aksi halde, her alacaklı, konkordatonun kendisi bakımından feshini isteyebilir.

Kendisine karşı konkordato şartları yerine getirilmeyen, yani alacağı konkordatodaki zaman ve miktarda ödenmeyen alacaklı, konkordatonun kendisi hakkında feshi için, konkordatoyu tasdik etmiş

olan ticaret mahkemesinde, bir fesih davası açar. Dava süresi, konkordatodaki son vade tarihinden itibaren on yıldır. Davacı kendisine karşı konkordato şartları yerine getirilmeyen alacaklı, davalı ise konkordato borçlusudur.

Alacaklının bu davayı açabilmesi için, borçluya ihtar çekilmesine ve borçluyu temerrüde düşürmesine gerek yoktur. Alacaklının alacağı borçlu nezdinde aranacak bir alacak değildir. Götürülecek borçtur.

Ticaret mahkemesi, bu fesih davasını basit yargılama usulüne göre inceler.

Konkordatonun feshi kararı ile, konkordato yalnız davacı alacaklı bakımından feshedilmiş olur ve alacaklı, alacağının tamamını borçludan isteyebilir; vermezse borçluya karşı alacağın tamamı için icra veya iflas takibi yapabilir. Alacaklı, konkordato feshedilmiş olmasına rağmen, konkordato gereğince kazanmış olduğu hakları, özellikle teminatı muhafaza eder.

Borçlu konkordatonun yapılması sırasında dürüst hareket etmemiş ve kötü niyetli bazı davranışları ile konkordatoyu kabul ve tasdik ettirmeyi başarmış olabilir. Ancak, konkordato yalnız dürüst borçluları korumak için kabul edilmiş müessese olduğundan, borçlunun bu kötü niyetli davranışları sonradan öğrenilince, alacaklılardan birinin talebi ile, konkordato tamamen feshedilebilir.

Böyle bir hileyi her konkordato alacaklısı, konkordatonun tasdiki kararını varmış olan ticaret mahkemesine başvurarak, konkordatonun tamamen feshi için dava açılabilir. ticaret mahkemesi basit yargılama usulüne göre yapacağı inceleme sonucunda, davacı alacaklının bildirdiği hilenin doğru olduğu kanısına varırsa, konkordatonun tamamen feshine karar verir. Bununla konkordato bütün alacaklılar için feshedilmiş olur. Her alacaklı, alacağının tamamı için borçluya karşı icra veya borçlu iflasa tabi ise iflas takibi yapılabilir.

Bundan başka, borçlu iflasa tabi ise, her alacaklı, konkordatonun tamamen feshi hakkındaki kararın kesinleştiğinin ilan edildiği tarihten itibaren yedi gün içinde, borçluya karşı doğrudan doğruya iflas davası açabilir.

B) İFLAS İÇİ KONKORDATO

Genel iflas yolunda, borçluya gönderilen ödeme emrine, borçlunun konkordato teklif edebileceği de yazılır. Bunun üzerine gerek yedi günlük itiraz ve ödeme süresi içinde, gerek iflas davası açıldıktan sonra iflas davasının ticaret mahkemesinde incelenmesi sırasında, borçlu konkordato teklif ederse, bu konkordato teklifinin borçluya m. 287' ye göre konkordato mühleti verilinceye kadar, iflas takibi ve iflas davası üzerine hiçbir etkisi yoktur; yani, iflas takibi ve davasına devam edilir. Şöyle ki: İflas ödeme emrini alan borçlu, tetkik merciine konkordato teklif ederse, tetkik mercii borçluya konkordato mühleti vermediği sürece, alacaklı iflas takibine devam edebilir. Yani, borçlu yedi gün içinde borcunu ödemezse alacaklı, iflas davası açabilir. Ticaret mahkemesi de, tetkik mercii borçluya konkordato mühleti vermediği sürece, iflas davasını inceleyip iflas kararı verebilir. Ancak, borçlunun konkordato talebinde bulunduğunu ticaret mahkemesine bildirmesi ve bunu tetkik merciinde alacağı bir yazı ile ispat etmesi halinde ticaret mahkemesi, borçluya borçluya konkordato mühleti verilmesini ihtimal dahilinde görülse, tetkik merciinin

konkordato mühleti hakkındaki kararına kadar, borçlunu iflasına karar verilmesini erteleyebilir. Ticaret mahkemesi, iflas kararını ertelemez ve tetkik merciinin kararından önce borçlunun iflasına karar verirse, o zaman, artık tetkik merciinin borçluya konkordato mühleti vermesine imkan yoktur.

Buna karşılık, ticaret mahkemesi borçlunun iflasına karar vermeden önce, tetkik merci borçluya konkordato mühleti verirse, bununla iflas takibi ve davası durur. Yani ticaret mahkemesi iflas davasına devam ederek borçlunun iflasına karar veremez.

Müflis iflas kararından sonraki yani iflas tasfiyesi sırasındaki konkordato teklifini iflas idaresine verir. Müflis buradaki konkordato teklifinde asgari yüzde elli ödeme taahhüdünde bulunmak zorunda değildir. Müflis eğer mevcudu ile orantılı ise, yüzde kırk, yirmi hatta yüzde on veya beş ile bile konkordato teklif edilebilir.

İflas içindeki konkordatoda borçluya bir konkordato teklifi verilmez. Çünkü, iflas ile borçlunun haczedilebilen bütün malları iflas masasına girmiş, borçlunun bu malları üzerindeki tasarruf yetkisi kısıtlanmış ve borçluya karşı takip yapma ve başlamış takiplere devam etme yasağı yürürlüğe girmiştir.

İflas dışı konkordatodaki komiserin görevleri olan, borçlunun tasarruflarını denetlemek, defter tutmak, alacaklıları ilan ile davet etmek ve alacakları incelemek, iflasta esasen iflas idaresi tarafından yapılmaktadır. Komisere ait diğer görevler de iflas idaresi tarafından yapılacağından, burada ayrıca konkordato komiseri tayin edilmesine gerek yoktur. Şu halde, burada konkordato komiserine ait görevler iflas idaresi tarafından yapılır.

Buna göre, müflis konkordato teklifini iflas idaresine verir. İflas idaresi, müflisin konkordato teklifini, teklif hakkındaki gerekçeli raporu ile birlikte, ikinci alacaklılar toplantısına sunar.

İflas tasfiyesi sırasındaki¹⁷ konkordato teklifi, ikinci alacaklılar toplantısında incelenir. Bu inceleme, kural olarak , iflas dışı konkordatodaki gibidir.

İkinci alacaklılar toplantısının sonunda, müflisin konkordato teklifi hakkında bir oylama yapılmaz; aynı bir konkordato tutanağı düzenlenir ve konkordatoyu kabul eden alacaklılar tutanağı hemen imza edebilirler. Ancak, alacaklıların on gün içinde de konkordatoya katılmaları mümkündür.

Burada da, konkordatonun kabul için gerekli üçte iki çoğunluk, iflas dışı konkordatodaki gibidir.

On günlük katılma süresi bitince, iflas idaresi, iflas ve konkordato dosyasını ve gerekçeli raporunu, icra dairesi kanalı ile, iflasa karar vermiş olan ticaret mahkemesine sunar, bunun üzerine, ticaret mahkemesi konkordatoyu inceler. Konkordatonun tasdiki için gerekli Őartlardan beş tanesi, iflas dışındaki

¹⁷ İflasta konkordatonun kabul veya reddine ikinci alacaklılar toplantısında (ve onu takip eden on gün içinde) karar verilir. Müflisin daha önce konkordato teklifinde bulunması ile, iflas tasfiyesi, kendiliğinden durmaz, bilakis ikinci alacaklılar toplantısına kadar devam eder. Ancak, konkordato teklifi birinci alacaklılar toplantısından önce veya toplantı sırasında yapılmışsa, birinci alacaklılar toplantısı, iflas tasfiyesini ikinci alacaklılar toplantısına kadar tatil edebilir (İİK m.224,2).

konkordatodaki gibidir. Yalnız burada, asgari yüzde elli ödeme şartı yoktur. Ticaret mahkemesi gerekli beş şartın varlığını tespit edince, konkordatoyu tasdik eder. Konkordatonun tasdiki kararı kesinleşince, ticaret mahkemesi durumu, iflas idaresine bildirir. İflas idaresi, bunun üzerine, iflasa karar vermiş olan ticaret mahkemesine başvurarak, iflasın kaldırılmasını ister. Ticaret mahkemesi konkordatonun tasdiki kararını reddederse, kararını gene iflas idaresine bildirir. Bunun üzerine, iflas idaresi iflasın tasfiyesi işlemlerine devam eder.

Konkordatonun hükümleri, konkordatonun tasdiki kararının kesinleşmesi ile değil, buna dayanarak iflasın kaldırılması ile yürürlüğe girer.

İflas içi (iflas tasfiyesi sırasındaki) konkordato da, kural olarak bütün iflas alacaklıları için mecburidir; fakat rehinli alacaklar, amme alacakları ve imtiyazlı alacaklar için mecburi değildir.

Konkordatoya dayanarak hakkındaki iflas kaldırılan borçlu, konkordatoya tabi borçlarını, konkordato ile kabul edilen zaman ve oranda ödemek zorundadır.

Konkordatonun takiplere etkisi hakkındaki m. 304 hükmünü burada uygulamaya imkan ve lüzum yoktur. Çünkü, iflastan önce borçluya karşı başlamış olan takipler, m. 193 gereğince düşmüş durumdadır.

Konkordatonun müşterek borçlulara ve kefillere etkisi, iflas dışı konkordatodaki gibidir.

Konkordato dışında yapılan vaadlerin batıl olması da, iflas dışı konkordatodaki gibidir.

Bir alacaklı için konkordatonun feshi, iflas dışı konkordatodaki gibidir.

Konkordatonun tamamen feshi de, iflas dışı konkordatodaki gibidir.

2. BÖLÜM

Olay: Mersin’de ihracat ve ithalat işleri ile uğraşan tüccar Bilal’in işleri son zamanlarda ekonomideki dalgalanmalar neticesinde oldukça bozulmuştur. Bunun sonucunda alacaklılardan Hakkı, 10.000 TL alacağı için 4.4.2007 tarihinde genel haciz yoluyla takip yapmış, C 2.000 TL alacağı için 15.4.2007 tarihinde bir alacak davası açmıştır D ise, 1.000 TL alacağı için hakkında iflas takibi yaparak 20.4.2007 tarihinde iflasın açılması kararı almıştır

1- Bilal hakkında verilmiş olan bu iflas kararını temyiz edebilir mi? Neden? Nasıl? Bu kararın temyizinin iflas prosedürüne etkisi ne olacaktır? Kısaca açıklayınız.

2005 yılı değişikliğinden önce iflas davasının reddi veya borçlunun iflası hakkındaki ticaret mahkemesi kararına karşı, kararın taraflara tebliğinden itibaren 10 gün içinde temyiz yoluna gidilebiliyordu. Ve iflas kararları temyizden Yargıtay 11. Hukuk Dairesinde inceleniyordu. 02/03/2005 tarihinde 5311 sayılı kanunun 12. maddesiyle yapılan değişiklikle ticaret mahkemesi

kararlarına karşı Yargıtaya temyize gitmeden önce Bölge adliye mahkemesinde istinaf yoluna başvuru getirilmiştir. Temyiz yolu ise Bölge adliye mahkemesi kararına karşı getirilmiştir. Dolayısıyla Bilal Hakkında verilmiş olan iflas kararını temyiz edebilmek için öncelikle Bölge adliye mahkemesine istinaf yoluna başvurmak zorundadır. İstinaf ve temyiz incelemeleri kural olarak HUMK'daki genel hükümlere tabidir. Ancak genel hükümlere göre de bazı özellikler gösterir. Burada istinaf ve temyiz süresi 10 gündür. Süre tebliğle başlar.

Kanun yoluna başvurmanın iflas kararının icra edilmesine olan etkisi ayrıca düzenlenmiştir.

“ İflâs kararına karşı kanun yoluna başvurulması, iflâsın ilânına ve masanın teşkiline mâni değildir. Yalnız ikinci alacaklılar toplantısı, iflâs kararı kesinleşmedikçe yapılamaz.

Bölge adliye mahkemesince iflâs kararı kaldırılırsa, borçlunun malları üzerindeki tedbirler devam eder. Şu kadar ki, ticaret mahkemesi davanın seyrine göre bu tedbirleri değiştirmeye veya kaldırmaya yetkilidir” (İİK MD 164/3,4).

Buna göre iflas kararına karşı kanun yoluna başvurulması iflas kararının hükümlerini meydana getirmesine engel olmaz. İflas kararına karşı kanun yoluna başvurulmuş olsa bile, iflas dairesi, iflas kararını derhal gereken yerlere bildirir ve ilan eder (m.166/2). İflas masasının teşkili için gerekli işlemler (m.208 vd) yapılır. Mesela, birinci alacaklılar toplantısı yapılır, iflas idaresi seçilir ve işe başlar. İflasın hukuki sonuçları (m.184 vd) da, iflas kararıyla başlar ve kararın temyiz edilmiş olmasının bu sonuçların meydana gelmesine bir etkisi yoktur. Yalnız iflas kararı kesinleşmedikçe ikinci alacaklılar toplantısı ve masa mallarının satışı yapılamaz.

2- İflasın açılması ile Bilal'in ticaret yapmış olduğu Almanya'da bulunan mevcut malları iflas masasına girer mi? Neden?

İflasın açılması ile müflisin haczedilebilen bütün mal ve hakları bir masa yani bir topluluk teşkil eder. Ki buna iflas masası denir (m.184,1).

“İflas açıldığı zamanda müflisin haczi kabil bütün malları hangi yerde bulunursa bulunsun bir masa teşkil eder ve alacakların ödenmesine tahsis olunur. İflasın kapanmasına kadar müflisin uhdesine geçen mallar masaya girer” (İİK m. 184,1).

İflas masasının oluştuğu an iflasın açılma anıdır. İflasın açıldığı anda, Müflisin haczedilebilen bütün mal, alacak ve hakları kendiliğinden iflas masasını teşkil eder. Borçlu artık bu iflas masasına giren mallar üzerinde tasarrufta bulunamaz; masanın idaresi iflas organına aittir.

İflasın açıldığı zaman müflisin mal varlığına dahil olan bütün mal, alacak ve hakları iflas masasına girer.

Müflisin bu malları, nerede bulunursa bulunsun iflas masasına girer (m.184,1)

Dolayısıyla hakkında iflas kararı verilen borçlu Bilal'in Almanya' da bulunan malları da iflas masasına girecektir.Yasanın bu konuda açıkça ifade ettiği gibi malın bulunduğu yer önemli değildir. Yasa açık bir şekilde haczi kabil mal nerede bulunursa bulunsun masa teşkil eder demiştir .Bu sebepten ötürü Bilal'in Almanya'da bulunan malları iflas masasına girecektir.

3- Bilal'in Alman firmalarına olan borçlarından dolayı Almanya'da iflas ettirebilmesi mümkün müdür? Mümkünse, Bilal'in Türkiye'deki malvarlığı iflas masasına girecek midir? Neden?

Yabancı bir mahkeme kararının tanınması, onun kesin hüküm kuvvetini ülkeye de teşmili anlamına gelir. Yabancı kararın hukuki neticeleri, yabancı mahkeme devletinin hukukuna göre tayin edilir. Mahkeme devletinin hukuku ayrıca özellikle kesin hüküm kuvvetinin maddi ve şahsi şumulünü tespit eder. Bununla beraber yabancı mahkeme kararlarına, Türk mahkeme kararlarının sahip olduğu kesin hüküm kuvvetinden daha geniş bir kesin hüküm kuvveti tanınmaz.

Aynı şekilde, yabancı mahkeme kararının kendi hukukuna göre sahip olduğu, fakat Türk hukukunun tanımadığı hukuki sonuçları da Türk hukukuna teşmil edilemez.

Tanınmayan veya tanınmaya ehil olmayan yabancı bir mahkeme kararı, bir mahkeme ilamı olarak herhangi bir hukuki etkiye sahip olmaz. Bu, devletlerin birbirlerinden bağımsız adalet ve icra makamlarına sahip olmalarının tabi bir sonucudur.

Yabancı bir hükmün, verildiği devlet hukukuna göre sahip olduğu icra (tenfiz) edilebilme gücü tanınma niteliğine sahip değildir. Yabancı hükmün tanınması, ona tanındığı ülkede icra kabiliyeti vermez, onu kendiliğinden ülkede icra edilir hale getirmez. Diğer bir söyleyişle, yabancı kararın icra edilebilme gücü ülkeye teşmil edilemez. Yabancı mahkeme hükmü hakkında verilen tenfiz kararı, yabancı kararın ülke için de icra edilebilirliğini belirleyen bir tespit hükmü değildir; bir yerine getirme hükmü de değildir; tenfiz kararı sadece yenilik doğurucu bir hükümdür. Türk hukukuna göre, yabancı bir mahkeme hükmünün tenfiz edilebilmesi için bu mahkeme hükmünün verildiği ülke hukukuna göre kesin ve icra edilebilir olması şarttır. Ancak, yabancı hüküm Türkiye’de icra edilebilirlik gücüne sadece ve münhasıran Türk hukukuna göre verilen bir tenfiz kararı ile sahip olabilir. Görülüyor ki , bir devletin yabancı bir kararın kesin hüküm kuvvetini tanınması başka şey, bu kararın ülkesinde icrasını kendi organları eliyle kabul etmesi başka şeydir.

MÖHUK madde 50 ye göre, yabancı mahkemelerden hukuk davalarına ilişkin olarak verilmiş ve o devlet kanunlarına kesinleşmiş bulunan ilamların Türkiye’de icra olunabilmesi bir tenfiz kararı verilmesine bağlıdır. Verildiği yer hukukuna göre kesinleşmemiş ve icra edilebilirlik niteliği kazanmamış olan yabancı bir mahkeme kararı hakkında Türkiye’de tenfiz kararı verilemez. Yabancı mahkeme kararının, kesinleşmemiş olmasına rağmen, verildiği yer hukukuna göre icra edilebilir olması önem taşımaz; icra edilebilirliği olsa bile, kesinleşmemiş olduğu için Türkiye’de tenfiz edilemez.

Tenfiz kararını verecek görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesidir.

Yabancı mahkeme ilamının tanınması bir tenfiz kararına ihtiyaç göstermemekle beraber, tanınma için yabancı ilamda aranan şartların yetkili mahkemece tespit edilmesi gerekir.

Yabancı iflas kararları da, genel olarak tenfiz şartlarına tabi olmakla beraber, borçlunun mal ve hakları üzerinde külli tasfiyeyi hedefleyen ve bu maksatla cebri icra yolunu açan nitelikte kararlar olmaları itibarıyla, taraflar arasındaki hukuki bir ihtilafı nihai bir hükme bağlayan ve bu hükmü kesinleştirme niteliğine sahip mahkeme ilamlarına tenfiz imkanı veren 50. madde anlamında tenfizi mümkün yabancı mahkeme ilamlarından sayılamaz.

4- Bilal’in iflasına karar alındıktan sonra yapılan ilan üzerine, alacaklılardan E, 1000 TL ve F’de 500 TL alacaklı olduklarını beyan ederlerse; a- İnceleme sonucunda E’nin 1000 TL iddiasının ancak 250 TL’si yerinde görülmüştür. Geriye kalan 750 TL için ne yapılabilir? Neden? Nasıl? b- İnceleme sonucunda F’nin alacağı hakkında hiçbir karar verilmemiştir. Bu durumda F ne yapabilir? Neden? Nasıl?

Bütün iflas yollarında, ticaret mahkemesi, borçlunun iflasına karar verince, iflas kararını iflas dairesine bildirir. İflas dairesi bunun üzerine derhal iflas kararını ilan eder ve gerekli yerlere bildirir.

“Daire, kararı kendiliğinden ve derhal tapuya, ticaret sicil memurluğuna, gümrük ve posta idarelerine, Türkiye Bankalar Birliğine, mahalli ticaret odalarına, sanayi odalarına, menkul kıymet borsalarına, Sermaye Piyasası Kuruluna ve diğer lazım gelenlere bildirir. Daire, ayrıca kararı, karar tarihinde, tirajı ellibinin (50.000) üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden biri ile birlikte iflas edenin muamele merkezinin bulunduğu yerdeki bir gazetede ve Ticaret Sicili Gazetesinde ilan eder. Tirajı ellibinin (50.000) üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetenin yayınlandığı yer aynı zamanda muamele merkezi ise mahalli gazetede ilan yapılmaz”(m.166,2).

İflas dairesi bir taraftan iflas kararını ilan ederken ve gerekli yerlere bildirirken, diğer taraftan da hemen müflisin mallarının defterini tutmaya ve malların muhafazası için gerekli muhafaza tedbirlerini almaya başlar.

“İflasın açılması kendisine tebliğ olunur olunmaz iflas dairesi müflisin mallarının defterini tutmağa başlar ve muhafazaları için lazım gelen tedbirleri alır”(m.208,1).

Şu halde ticaret mahkemesince iflas kararı kendisine bildirilen iflas dairesi iflasın tasfiyesi için gerekli ilk işlemleri yapmaya ve böylece iflasın tasfiyesine başlamaya mecburdur. Bunun için iflas kararının kesinleşmiş olması şart değildir. Çünkü ikinci alacaklılar toplanmasına kadarki iflas tasfiye işlemlerinin yapılabilmesi için iflas kararının kesinleşmesini beklemeye gerek yoktur.

“Ticaret mahkemesince verilen nihaî kararlar, 160 ıncı maddenin son fıkrasına göre alınan masraftan karşılanmak suretiyle mahkemece re'sen taraflara tebliğ olunur.

Bu kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde istinaf yoluna başvurulabilir. Bölge adliye mahkemesi kararına karşı da tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir. İstinaf ve temyiz incelemeleri, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre yapılır.

İflâs kararına karşı kanun yoluna başvurulması, iflâsın ilânına ve masanın teşkiline mâni değildir. Yalnız ikinci alacaklılar toplantısı, iflâs kararı kesinleşmedikçe yapılamaz.

Bölge adliye mahkemesince iflâs kararı kaldırılırsa, borçlunun malları üzerindeki tedbirler devam eder. Şu kadar ki, ticaret mahkemesi davanın seyrine göre bu tedbirleri değiştirmeye veya kaldırmaya yetkilidir”(m.164).

Adli tasfiye ilanı ile müflisten alacaklı olanlara ve müflisin elindeki mallar üzerinde istihkak iddiasında bulunanlara, alacaklarını ve istihkak iddialarını yazdırmaları için bir aylık süre verilir. Bu bir aylık süre bitince, iflas idaresi, masaya yazdırılan alacakların ve istihkak iddialarının doğru olup olmadığını incelemeye başlar.

“İdare, alacak ve istihkak iddialarının kaydı için tayin olunan müddet bittikten sonra iddiaları tahkik ve tetkik eder. Müflisi bulundurmamak mümkünse her iddia hakkında ne diyeceğini sorar ve icabına göre kabul veya ret kararı verir” (m.230).

İflas idaresinin bu incelemesini alacakların yazdırılması için verilen bir aylık süre (m.219/2) geçtikten sonra ve iflas idaresinin seçilmesinden itibaren en geç 3 ay içerisinde yapıp bitirmesi gerekir.

“Alacakların kaydı için muayyen müracaat müddeti geçtikten sonra ve iflas idaresinin seçilmesinden itibaren en geç üç ay içinde iflas idaresi tarafından 206 ve 207 nci maddelerde yazılı hükümlere göre alacaklıların sırasını gösteren bir cetvel yapılır ve iflas dairesine bırakılır. Zorunlu hallerde üç ayın hitamından önce iflas idaresinin icra mahkemesine başvurması halinde icra mahkemesi bir defaya mahsus olmak üzere bu süreyi en çok üç ay daha uzatabilir. Süre içinde sıra cetvelinin verilmemesi halinde iflas dairesinin durumu mercie intikal ettirmesi üzerine iflas idaresi üyelerinin vazifesine son verilir ve sebkemiş hizmetleri için kendilerine bir ücret tahakkuk ettirilmeyeceği gibi bir daha aynı iflas idaresinde görev alamazlar” (m.232).

İflas idaresi masaya yazdırılan her iflas alacağı hakkında ayrı ayrı inceleme yapar. İflas idaresi masaya yazdırılan alacağın mevcut olup olmadığını mevcut ise ne oranda mevcut olduğunu, alacağı yazdırılan kimsenin o alacağın gerçek alacaklısı olup olmadığını ve alacağın imtiyazlı (m.206) olup olmadığını, imtiyazlı ise sırasının ne olduğunu araştırır ve tespit eder. Alacaklı alacağını ispata yarayan delillerini m.219/2 ye göre iflas idaresine vermek zorundadır; vermemişse iflas idaresi, alacağı tespit edilmiş sayarak reddedebilir. Fakat, iflas idaresi alacaklıya delillerini gösterebilmesi için bir süre verebilir. Alacaklı bu ek süre içinde delillerini gösterirse deliller iflas idaresince incelenir. Alacaklının bu gecikmesi, gider yapılmasını gerektirmişse, mesela bu yüzden sıra cetvelinin düzeltilmesi ve yeninde ilanı gerekmişse bu gider alacaklıya aittir. İflas idaresi sadece alacaklının gösterdiği delilleri incelemekle yetinemez; müflisin defter ve belgelerini de birlikte inceleyerek bir sonuca varır. Masanın borçlarını en iyi bilen müflis olduğu için iflas idaresi her alacak ve istihkak iddiası hakkında ne diyeceğini müflisten sormak zorundadır.

“İdare, alacak ve istihkak iddialarının kaydı için tayin olunan müddet bittikten sonra iddiaları tahkik ve tetkik

eder. Müflisi bulundurmak mümkünse her iddia hakkında ne diyeceğini sorar ve icabına göre kabul veya ret kararı verir” (m.230).

Müflis bu soruya cevap vermeye ve iddia edilen her alacak ve istihkak iddiasını kabul edip etmediğini açıkça bildirmeye mecburdur. Müflisin vereceği cevabın önemi vardır: eğer müflis borcu kabul etmişse bu borç ödemededen haciz belgesine geçirilir ve bu belge m.68 anlamında borç ikrarını içeren senet niteliği kazanır. Buna karşılık, müflis borcu kabul etmemişse haciz belgesinin borç ikrarını içeren senet kuvveti yoktur.

İflas idaresi, müflisin inandırıcı bulunduğu açıklamalarından ve gösterdiği delillerden istifade eder. Fakat, müflisin vereceği cevap iflas idaresini bağlamaz. İflas idaresi, alacak ve istihkak iddiasında bulunanların gösterecekleri delillerden, müflisin yapacağı açıklamadan ve göstereceği delillerden ve nihayet müflisin defter ve kayıtları üzerinde kendi yapacağı incelemelerden edineceği kanıya göre her alacak ve istihkak iddiası hakkında açık bir şekilde kabul veya red kararı verir.

“İdare, alacak ve istihkak iddialarının kaydı için tayin olunan müddet bittikten sonra iddiaları tahkik ve tetkik eder. Müflisi bulundurmak mümkünse her iddia hakkında ne diyeceğini sorar ve icabına göre kabul veya ret kararı verir”(m.230)

İflas idaresivermiş olduğu kabul veya red kararını sıra cetveline geçirir.

“Alacakların kaydı için muayyen müracaat müddeti geçtikten sonra ve iflas idaresinin seçilmesinden itibaren en geç üç ay içinde iflas idaresi tarafından 206 ve 207 nci maddelerde yazılı hükümlere göre alacaklıların sırasını gösteren bir cetvel yapılır ve iflas dairesine bırakılır. Zorunlu hallerde üç ayın hitamından önce iflas idaresinin icra mahkemesine başvurması halinde icra mahkemesi bir defaya mahsus olmak üzere bu süreyi en çok üç ay daha uzatabilir. Süre içinde sıra cetvelinin verilmemesi halinde iflas dairesinin durumu mercie intikal ettirmesi üzerine iflas idaresi üyelerinin vazifesine son verilir ve sebketmiş hizmetleri için kendilerine bir ücret tahakkuk ettirilmeyeceği gibi bir daha aynı iflas idaresinde görev alamazlar”(İİK m.232).

“Sıra cetvelinde kabul edilmeyen alacaklar red sebepleri ile birlikte gösterilir. Ancak, iflas idaresi ipotekle temin edilmiş alacakla ilgili olarak bunu doğuran sebep veya ipotek limiti miktarı bakımından red kararı vermeyip, kabul etmediği ikinci alacaklılar toplantısına bildirir. İpoteğin iptali veya miktarının tenzili iddiasını takip hakkı, isteyen alacaklıya 245 inci madde hükmü çerçevesinde devrolunur”(İİK M.233).

Sıra cetveli alacakların ve istihkak iddialarının incelenmesinin sonucunu gösterir. Yani, masaya yazdırılan veya kendiliğinden gözetilen (m.231) her alacak ve (mülkiyet dışındaki) istihkak iddiasının iflas idaresince kabul edilen miktarı ve sırası, sıra cetvelinde gösterilir. İflas idaresinin reddettiği alacak ve istihkak iddiaları da, sıra cetvelinde gösterilir. Sıra cetveliyle masanın pasifi yani müflisin borçları tespit edilir.

Sıra cetvelinin, masaya yazdırılan ve tapu sicilinde yazılı olan bütün alacak ve mülkiyet dışındaki istihkak iddiaları hakkında açık bir şekilde bilgi vermesi gerekir. İflas idaresinin kabul ettiği bütün iflas alacakları miktarı ve sıralarıyla birlikte sıra cetvelinde gösterilir.

Sıra cetvelinde kabul edilmeyen alacaklar red sebepleriyle birlikte gösterilir.

“İddialarının tamamı veya bir kısmı reddedilen yahut iddia ettikleri sıraya kabul edilmeyen alacaklılara doğrudan doğruya haber verilir”(m.234,2).

Sıra cetveline müflisin borçları yani iflas alacakları geçirilir.

İflasta, her halde (daima) bir sıra cetveli düzenlenir. İflas idaresi, düzenlediği sıra cetvelini iflas dairesine verir ve sıra cetvelinin iflas dairesine verildiği ve orada alacaklıların ve istihkak iddiası sahiplerinin incelemesine hazır olduğunu ilan eder.

İflas idaresi, sıra cetveliyle müflisten alacaklı olduğunu iddia eden kimselerin bu iddialarına, kabul veya red şeklinde cevap vermektedir. Bu cevabı doğru bulmayan ilgililer iflas idaresinin düzenlemiş olduğu sıra cetveline karşı iki yola başvurabilirler: 1- şikayet yolu, 2- itiraz yolu.

a- Bir alacaklı, kendi sırasına veya iflas hukuku kurallarının yanlış uygulandığına değil, kendi alacağı hakkında verilen red veya kısmen kabul kararının esasına veya bir başka alacaklının alacağına veya onun sırasına itiraz ediyorsa başvuracağı yol sıra cetveline itiraz

davası yoludur. Şu halde burada iflas idaresinin, alacaklar ve mülkiyet dışındaki istihkak iddiaları hakkında kabul veya red şeklinde vermiş olduğu kararlara, maddi hukuk bakımından itiraz edilmektedir.

Bu davayı iflas alacaklıları ve mülkiyet dışındaki istihkak iddiasında bulunan üçüncü kişiler açabilir.

Yetkili ve görevli mahkeme, iflasa karar verilen yerdeki ticaret mahkemesidir.

“Sıra cetveline itiraz edenler, cetvelin ilanından itibaren onbeş gün içinde iflasa karar verilen yerdeki ticaret mahkemesine dava açmaya mecburdurlar. 223 üncü maddenin üçüncü fıkrası hükmü mahfuzdur. Bu davaya bakan mahkeme, davacının isteği halinde ikinci alacaklılar toplantısına katılıp katılmaması ve ne nisbette katılması gerektiği konusunda 297 nci maddenin son fıkrasına kıyasen onbeş gün zarfında karar verir”(m.235,1).

Dava süresi sıra cetvelinin ilanından itibaren 15 gündür (m.235,1).¹⁸

Sıra cetveline itiraz davası basit yargılama usulü (HUMK m.507-511) ile görülür.

“Bir alacağın terkin hakkında açılan dava kazanılırsa, bu alacağa tahsis edilen hisse dava masrafları da dahil olduğu halde sıraya bakılmaksızın alacağı nisbetinde itiraz edene verilir ve artanı da diğer alacaklılara sıra cetveline göre dağıtılır. Dava basit yargılama usulü ile görülür”(m.235,3).

İnceleme sonucunda E'nin 1000 TL iddiasının ancak 250 TL'si yerinde görülmüştür. Bu durumda E geriye kalan 750 TL için alacağı iflas idaresi tarafından kısmen reddedildiği (m.234,2) ve bu reddin haksız olduğunu iddia ediyorsa, sıra cetveline itiraz davasını masaya (iflas idaresine) karşı açar.

“İtiraz eden, talebinin haksız olarak ret veya tenzil edildiğini iddia ederse dava masaya karşı açılır. Muteriz başkasının kabul edilen alacağına veya ona verilen sıraya itiraz ediyorsa davasını o alacaklı aleyhine açar”(m.235,2).

Bu dava normal bir eda davasıdır. Bununla alacaklı, iflas idaresinin, alacağını tamamen veya kısmen haksız olarak reddettiğini iddia ederek, masanın bu alacağı ödemeye mahkum edilmesini ister. Bu davada alacağın varlığını ispat yükü davacı alacaklıya aittir. Davacı alacaklı, bu davada, alacağın daha önce bildirdiğinden (m.219,2) başka sebep ve delillere dayandırabilir; yani iddia sebeplerini genişletebilir.

Davaya bakan mahkeme davacının isteği halinde ikinci alacaklılar toplantısına katılıp katılmaması ve ne oranda katılması gerektiği konusunda 297. maddenin son fıkrasına kıyasen 15 gün içinde karar verir.

Alacaklı davayı kazanırsa, sıra cetveli mahkemenin kararına göre düzeltilir; fakat, sıra cetvelinin yeniden ilan edilmesine gerek yoktur.

b- İflas idaresinin, sıra cetvelini düzenlerken uyması gereken iflas hukuku kurallarına aykırı hareket ettiği veya yaptığı bir işlemin hadiseye uygun olmadığı iddia edilirse, bu halde sıra cetveline karşı, şikayet yoluna başvurulur

“8 inci maddenin bir ve ikinci fıkraları ve 9, 11, 16 ve 359 uncu maddelerin icra dairelerine ait hükümleri iflas idaresi hakkında da uygulanır.

İcra mahkemesi, iflas idaresi üzerinde gözetim yetkisine sahip olup gerektiğinde iflas idaresini teşkil edenlerin görevine son verebilir. İcra mahkemesi, görevine son verilen veya istifa edenin yerine, önceki adaylar arasından 223 üncü maddedeki esaslar dairesinde yenisini seçer.

İflas idaresini teşkil edenler kusurlarından ileri gelen zarardan sorumludurlar. Bu davalara adliye mahkemelerinde bakılır.

İflas idaresini teşkil edenler Türk Ceza Kanununun uygulanmasında memur sayılırlar”(İİK m.227).

“Kanunun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere İcra ve İflas dairelerinin yaptığı

¹⁸ YAR.19.HD 23/1/2003, 2002/4861E. , 2003/499 K.

muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı icra mahkemesine şikayet olunabilir. Şikayet bu muamelelerin öğrenildiği tarihten yedi gün içinde yapılır.

Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikayet olunabilir”(İİK m.16).

Olayımızda alacaklı F'nin alacağı hakkında hiçbir karar verilmemiştir. Yani bu husustaki kanun hükümlerine uyulmamıştır. Çünkü sıra cetvelinin, masaya yazdırılan ve tapu sicilinde yazılı olan bütün alacak ve mülkiyet dışındaki istihkak iddiaları hakkında, açık bir şekilde bilgi vermesi gerekir. İflas idaresinin kabul ettiği bütün iflas alacakları miktarı ve sıralarıyla birlikte sıra cetvelinde gösterilir. Sıra cetvelinde kabul edilmeyen alacaklar red sebepleriyle birlikte gösterilir (m.234,2). Oysa ki olayımızda F'nin alacağı hakkında hiçbir karar verilmemiştir yani masaya yazdırılan bir alacak unutulmuştur. Masaya yazdırılmış olan bir alacağın unutulmuş olması bu husustaki kanun hükümlerine (m.234) açık bir aykırılıktır. Dolayısıyla bu aykırılık sıra cetveline karşı şikayet yoluna başvurmayı gerektirir.

“İflas idaresi sıra cetvelini iflas dairesine verir ve alacaklıları 166 ncı maddenin 2 nci fıkrasındaki usule göre ilan yoluyla haberdar eder.

İddialarının tamamı veya bir kısmı reddedilen yahut iddia ettikleri sıraya kabul edilmeyen alacaklılara doğrudan doğruya haber verilir”(İİK m.234)

Sıra cetveline karşı şikayet yoluna bütün ilgili alacaklılar, istihkak iddiası sahipleri ve müflis başvurabilir. Şikayet süreye bağlı olduğu hallerde 7 günlük şikayet süresi sıra cetvelinin ilanından itibaren başlar. Ancak olayımızda iflas idaresinin, masaya yazdırılan bir alacağı unutulması ve alacak hakkında kabul veya red şeklinde hiçbir karar vermemiş olması söz konusudur. Bu durum ise bir süresiz şikayet sebebidir yani şikayet süreye bağlı değildir.

Sıra cetveline karşı şikayet icra mahkemesine yapılır. İcra mahkemesi şikayet üzerine sıra cetvelinin değiştirilmesine karar verirse, sıra cetvelinin değişik şeklinin iflas dairesine verilmesi ve yeniden ilan yapılması gerekir. Bu şekilde değiştirilen sıra cetveline karşı tekrar şikayet ve itiraz yollarına başvurulabilir.

5- Bilal hakkında iflasın açılmasının;
a- Hakkı'nın alacağı hakkındaki takibe
b- C'nin açmış olduğu davaya
c- Alacaklı olanların alacakları için işleyen faizlere etkisi olabilir mi? Neden? Nasıl?

a- Alacaklılardan Hakkı, 10.000 TL alacağı için 4.4.2007 tarihinde genel haciz yoluyla takip yapmıştır. Tüccar Bilal hakkında ise 20.4.2007 tarihinde iflasın açılması kararı alınmıştır.

İflas külli bir cebri icra yolu olduğundan ve iflas tasfiyesinde alacaklılar eşit bir şekilde işlem göreceklelerinden artık külli bir tasfiye olan iflas tasfiyesi sırasında kural olarak, ferdi icra takiplerine devam edilmesine ve müflise karşı yeni icra takibi yapılmasına imkan ve lüzum yoktur. Bundan böyle müflisin bütün alacakları, alacaklarını iflas masasına yazdıracaklar ve iflas masasının tasfiyesi sonucunda elde edilecek parayla tatmin edileceklerdir.

Bu nedenle iflasın açılmasından önce müflise karşı başlamış olan takipler kural olarak iflasın açılmasıyla durur ve iflas kararının kesinleşmesiyle de düşer. Bundan başka, iflasın tasfiyesi süresince müflise karşı yeni takip yapılamaz (m. 193).

“İflasın açılması, borçlu aleyhinde haciz yoluyla yapılan takiplerle teminat gösterilmesine ilişkin takipleri durdurur.

İflas kararının kesinleşmesi ile bu takipler düşer.

İflasın tasfiyesi müddetince müflise karşı birinci fıkradaki takiplerden hiçbiri yapılamaz.

Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla yapılan takiplere iflastan sonra da takip alacaklıları tarafından iflas

masasına karşı devam edilir ve satış bedeli 151 inci maddeye göre rehinli alacaklılara paylaşılır. Artan kısım iflas masasına intikal eder. Şu kadar ki, takip alacaklısı, iflastan önce başlamış olduğu rehlin paraya çevrilmesi yolu ile takipten vazgeçerek, rehlin 185 inci maddeye göre satılmasını isteyebilir”(İİK m. 193).

Bu takipler iflasın açılması ile sadece durur; artık bu takiplere devam edilemez, mesela haciz yapılamaz veya haczedilmiş olan mallar satılamaz.

Müflis hakkındaki iflas kararı kesinleşirse, iflasın açılmasıyla durmuş olan takipler düşer, yani hükümsüz kalır.

Buradaki takiplerin durmasını ve düşmesini, m.186,2 hükmü ile birlikte şu şekilde anlamak gerekir; eğer iflasın açılmasından önce haczedilen mallar satılmış durumda değil ise bu takipler iflasın açılmasıyla durur ve iflas kararının kesinleşmesiyle düşer. Buna karşılık hacizli mallar iflasın açılmasından önce satılmış durumda ise takipler iflasın açılmasıyla durmayacağı gibi, iflas kararının kesinleşmesi ile de düşmez. Bu takiplere iflas kararına rağmen devam edilir; yani paralar haciz koydurmuş olan alacaklılara paylaşılır (m.186,2).

“İflasın açılmasından evvel paraya çevrilmiş bulunan mahcuz malların bedeli, 138 ila 144 üncü maddeler hükümlerine göre haciz koyduran alacaklılara paylaşılır. Artan kısım iflas masasına intikal eder”(İİK m.186,2).

Olayımızda alacaklı Hakkı borçlu Bilal hakkında 20.4.2007 tarihinde verilen iflasın açılması kararından önce yani 4.4.2007 tarihinde genel haciz yoluyla takip yapmıştır. M.193, iflasın açılması ile duracak takipleri belirtmiştir. İflasın açılması ile duracak olan takipler, müflisin masaya giren malvarlığı ile ilgili takiplerdir. Genel haciz yolu ile yapılan takipler de bu takipler arasındadır. Olayımızda alacaklı Hakkı iflasın açılmasından önce müflise karşı genel haciz yolu ile takip başlattığı için bu takip kural olarak iflasın açılmasıyla durur ve iflas kararının kesinleşmesi ile de düşer. Yani alacaklı Hakkı alacağını iflas masasına yazdırabilecek ve iflas masasının tasfiyesi sonucunda elde edilecek para ile de tatmin edilecektir.

b-C 2.000 TL alacağı için 15.4.2007 tarihinde bir alacak davası açmıştır. Borçlu Bilal hakkında ise 20.04.2007 tarihinde iflasın açılması kararı verilmiştir.

Müflis, iflas etmekle hak ve fiil ehliyetini kaybetmiş olmaz. İflas masasına girmeyen haczedilemeyen malları ve kişisel çalışması bakımından müflisin medeni hakları kullanma ehliyeti hiçbir kısıntıya uğramaz. Ancak iflasın amacı, müflisin masaya giren mal ve haklarının tasfiye edilmesi ve tasfiye sonucunda elde edilecek para ile alacaklıların tatmin edilmesi olduğundan iflasın açılması ile müflisin masaya giren mal ve haklar üzerindeki tasarruf yetkisi kısıntıya uğrar.

Müflis masa malları satılincaya kadar onların maliki olarak kalmakta devam ettiği halde, bu mallar üzerinde tasarrufta bulunmak yetkisi, artık müflise değil, iflas masasına aittir. İflas masası da, bu tasarruf yetkisini kanuni mümessili olan iflas idaresi (m.226,1) vasıtasıyla kullanır.

“Masanın kanuni mümessili iflas idaresidir. İdare masanın menfaatlerini gözetmek ve tasfiyeyi yapmakla mükelleftir”(İİK m.226,1).

Müflisin tasarruf yetkisinin kısıtlanmış olması (m.191), müflisin iflas masasına giren mal ve haklarına ilişkin davaları takip etme yetkisini de etkiler. Müflis, nasıl iflasın açılması ile medeni hakları kullanma ehliyetini kaybetmiyorsa, dava ehliyetini de kaybetmez. Ancak, müflisin masa malları üzerindeki yetkisi kısıtlandığından, masa ile ilgili davalar hakkındaki dava takip yetkisi, artık müflise değil iflas idaresine aittir.

“Borçlunun iflas açıldıktan sonra masaya ait mallar üzerinde her türlü tasarrufu alacaklılara karşı hükümsüzdür.

İflas açılmadan evvel borçlu tarafından imza edilmiş emre muharrer bir senet veya üzerine keşide olunmuş bir poliçe iflasın ilanından evvel vadesinde müflis tarafından ödenmiş olursa iflastan haberdar olmayan ve ödemenin reddi halinde üçüncü bir şahsa rücu hakkını kullanabilecek vaziyette bulunan hamilden ödenen meblağ geri alınamaz”(İİK m.191).

İflas idaresinin bu dava takip yetkisini kullanıp kullanmayacağını yani davalara devam edip etmeyeceğini tespit edebilmek için ilk önce iflas organlarının teşekkül etmesi ve her dava hakkında esaslı bilgi sahibi olması gerekir. Bu ise zaman isteyen bir husustur. İşte bu nedenle kanun, müflisin taraf bulunduğu hukuk davalarının, iflasın açılması ile belli bir süre için durmasını kabul etmiştir (m.194).

“Acele haller müstesna olmak üzere müflisin davacı ve davalı olduğu hukuk davaları durur ve ancak alacaklıların ikinci toplanmasından on gün sonra devam olunabilir. Bu hüküm şeref ve haysiyete tecavüzdən, vücut üzerinde ika olunan zararlardan doğan tazminat davaları ile evlenme, ahvali şahsiye veya nafaka işlerine müteallik ihtilaflara, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takiplerle ilgili olarak açılmış olan hukuk davalarına tatbik olunmaz.

Dava durduğu müddetçe zamanaşımı ve hakkı düşüren müddetler işlemez”(İİK m. 194).

Buna göre, iflastan önce açılmış olup da devam eden müflisin gerek davacı gerek davalı olarak taraf bulunduğu hukuk davaları iflasın açılması ile durur. Bu durum ikinci alacaklılar toplantısından on gün sonraya kadar devam eder; ancak bundan sonra, duran hukuk davalarına devam edilebilir.

İflasın açılması ile duracak olan davalar, iflastan önce açılmış olup da halen derdest bulunan iflas masasına giren mal, alacak ve haklara ilişkin hukuk davalarıdır. Bunlar müflisin açmış olduğu davalar ile müflise karşı açılmış olan davalarıdır. Mesela alacak, menkul mal veya gayrimenkul mal davaları gibi. Olayımızda da alacaklı C tarafından borçlu Bilal hakkında iflas kararı açılmadan önce borçlu Bilal e karşı alacak davası açılmıştır. Dolayısıyla C tarafından 15.04.2007 tarihinde borçlu Bilal e karşı açılan 2000 TL lik alacak davası ikinci alacaklılar toplantısından on gün sonraya kadar duracaktır.

Burada duran hukuk davalarının düşmesi söz konusu değildir. Duran davalara gerek müflisin gerek vekilinin huzuru ile devam edilebilmesi halinde, iflastan sonra yapılan usul işlemleri, iflas masasına karşı kendiliğinden hükümsüzdür; ancak iflas masası, isterse bu işlemlere icazet verebilir. İcazet vermezse, duran davaya, ikinci alacaklılar toplantısından on gün sonra, iflas idaresi tarafından veya ona karşı iflasın açıldığı anda kaldığı yerden devam edilmesi gerekir.

Duran davalar durduğu sürece yani ikinci alacaklılar toplantısından on gün sonraya kadarki zaman kesiti içinde zamanaşımı ve hak düşürücü süreler işlemez (m.194,2).

“Dava durduğu müddetçe zamanaşımı ve hakkı düşüren müddetler işlemez”(İİK m.194,2)

Davaların durduğu bu süre içinde, iflas idaresi duran davalar hakkında araştırmalar yapar ve bu davaların akibeti hakkında karar verir. Müflisin davalı olduğu davalar bakımında yani olayımızdaki durumda iflas idaresi alacakları incelerken (m.230 vd), müflise karşı dava açan alacaklının alacağının mevcut olup olmadığı hakkında bir karar vermez; sadece bu alacağı, davalı alacak olarak sıra cetveline geçirir. Bu alacağın dolayısıyla davanın kabul edilip edilmeyeceği hakkındaki kararı ikinci alacaklılar toplantısı verir. İkinci alacaklılar toplantısı davaya devam edilmesine karar verirse, iflas idaresi, ikinci alacaklılar toplantısından on gün sonra müflis yerine davayı takip eder.

Müflisin davalı olduğu bir davada, masa, davayı kabul ederse, davacı C iflasın açılmasına kadar yapmış olduğu yargılama giderlerini, iflas alacağı olarak davadan isteyebilir. Buna karşılık, masa, müflis aleyhine açılmış olan davayı kabul etmez ve bu yüzden davacı C de davayı masaya karşı devam ettirir ve kazanırsa, davacı C yargılama giderlerini masadan masa alacağı olarak yani tam olarak alır.

c- Alacaklı olanların alacakları için işleyen faizlere etkisi olabilir mi? Neden? Nasıl? Müflise karşı olan faizli alacakların faizleri iflasın açılmasıyla durmaz. Bilakis, iflasın açılmasıyla

birlikte, iflas masasına giren alacaklarda faiz işlemeye devam eder.

Rehinle temin edilmiş alacaklarda iflastan önceki gibi faiz oranı uygulanır; yani ticari işlerde ticari faiz, ticari olmayan işlerde ise kanuni faiz uygulanır.

Buna karşılık, rehinle temin edilmemiş alacaklar için ticari işlere ilişkin olsa bile, iflasın açılmasından sonraki dönemde ticari olmayan işlerdeki faiz oranı uygulanır.

Ancak, alacaklılara iflasın açılmasından sonraki dönem için tahakkuk edecek faiz ödemeleri, İİK'nin 195. maddesine göre hesaplanan ana paralar ödendikten sonra bakiyesi üzerinden yapılır (İİK m.196).

"Borçlunun taşınmaz mallarının rehni suretiyle temin edilmiş olan alacaklar müstesna olmak üzere iflasın açılması müflisin borçlarını muaccel kılar. İflasın açıldığı güne kadar işlemiş faiz ile takip masrafları anaya zammolunur.

Müflisin vadesi gelmemiş faizsiz borçlarından yıllık kanuni faiz hesabıyla iskonto yapılır" (İİK m. 195).

"İflasın açılması ile birlikte, iflas masasına giren alacaklarda faiz işleme ye devam eder.

Rehinle temin edilmemiş alacaklarda ticari olmayan işlerdeki faiz oranı uygulanır.

Ancak, bu maddeye göre alacaklılara tahakkuk edecek faiz ödemeleri, 195 inci maddeye göre hesaplanan ana paralar ödendikten sonra bakiyesi üzerinden yapılır" (İİK m. 196).

6- Bilel, iflas etmeden önce konkordato teklif etmiş ve kendisine konkordato mühleti verilmiş olsaydı 5. Sorunun cevabında değişiklik olur muydu? Neden? Nasıl?

İflas dışı konkordato, iflasa tabi olsun veya olmasın, herhangi bir borçlunun yapmış olduğu konkordatodur. Burada borçlu, iflasa tabi henüz iflas etmeden önce, konkordato teklif eder, konkordato teklifi kabul ve tasdik edilirse iflas etmekten kurtulur.

Borçluya konkordato mühletinin verilmesinin amacı, borçluya karşı icra ve iflas takibi yapılmasını yasaklamak (m.289) suretiyle, dürüst borçluya bu süre içinde alacaklıyla konkordato yapabilmek ve konkordatoyu mahkemede tasdik ettirebilmek imkanı sağlamaktır.

"Mühlet içinde borçlu aleyhine 6183 sayılı Kanuna göre yapılan takipler de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamaz ve evvelce başlamış takipler durur, ihtiyati haciz kararları uygulanmaz, bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşüren müddetler işlemez.

Mühlet sırasında taşınır veya taşınmaz rehniyle temin edilmiş alacaklar nedeniyle rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabilir veya başlamış olan takiplere devam edilebilir; ancak bu takip nedeniyle muhafaza tedbirleri alınamaz ve rehinli malın satışı gerçekleştirilemez.

206 ncı maddenin birinci sırasında yazılı alacaklar için haciz yoluyla takip yapılabilir.

Konkordato aksine hüküm içermediği takdirde mühlet, rehinle temin edilmemiş her türlü alacağa faiz işlemesini durdurur.

Takas bu Kanununun 200 ve 201 inci maddelerine tabidir. Bu maddelerin uygulanmasında konkordato mühletinin veya iflasın ertelenmesi kararının ilanı tarihi esas alınır" (İİK m. 289).

Konkordato mühletinin amacı, bu süre içinde borçlunun teklif ettiği konkordatonun alacaklılar tarafından incelenmesi ve mahkemece tasdiki için imkan verilmesidir. Bu süre içinde borçlunun konkordatoyu hazırlayabilmesi için rahat bırakılması borçluya karşı icra ve iflas takibi yapılamaması gerekir (m.289). Fakat borçlunun bu süreden faydalanıp mallarını kaçıramaması için, tasarruf yetkilerinin kısıtlanması gerekir (m.290).

"Borçlu, komiserin nezareti altında işlerine devam edebilir. Şu kadar ki, icra mahkemesi bazı işlemlerin geçerli olarak ancak komiserin katılımı ile yapılmasına veya borçlunun yerine komiserin işletmenin faaliyetini devam ettirmesine karar verebilir.

Borçlu, icra mahkemesinin izni dışında mühlet kararından itibaren rehin tesis edemez, kefil olamaz, taşınmaz ve işletmenin devamlı tesisatını kısmen dahi olsa devredemez ve takyit edemez ve ivazsız tasarruflarda bulunamaz. Aksi halde yapılan işlemler hükümsüzdür.

Borçlu bu hükme yahut komiserin ihtarlarına aykırı davranırsa veya iyi niyetinden şüpheyi haklı gösterir bir harekette bulunursa icra mahkemesi komiserin raporu üzerine, mümkün ise borçluyu ve gerektiğinde alacaklıları dinledikten sonra borçlunun malları üzerindeki tasarruf yetkisini veya mühleti kaldırabilir.

299, 300 ve 301 inci maddeler hükmü kıyas yoluyla uygulanır”(İİK m. 290).

a,b - Konkordato mühleti içinde, borçluya karşı kural olarak hiçbir icra ve iflas takibi yapılamaz. Bundan başka, konkordato mühleti verilmeden önce borçluya karşı başlamış olan takiplerde mühlet verilmesiyle durur (m.289,1).

Konkordato mühleti içinde, borçluya karşı hiçbir icra takip işlemi yapılamaz. Bu yasağa aykırı olarak yapılan takipler ve icra takip işlemleri geçersizdir; bunun kendiliğinden gözetilmesi gerekir.

Öte yandan m.289 un yasakladığı husus takiplerdir. Bu nedenle konkordato mühleti içinde borçluya karşı dava açılabilmesi ve açılmış davalara devam edilebilmesi mümkündür.

Konkordato mühletiyle duran bu takipler nedeniyle mühlet verilmeden önce borçlunu mallarına haciz konmuş ve hacizli mallar satılmamış idi ise bu hacizler, konkordatonun tasdiki kararının kesinleşmesiyle düşer (m.304). Konkordatonun tasdiki ile yalnız hacizler düşer. Buna karşılık borçluya karşı başlamış olan takipler düşmez. Borçlu konkordatoda kabul edilen zamanda, konkordatoda kabul ettiği borç miktarını ödemezse, alacaklılar bu takiplere devam edilmesini yani borçlunun mallarının haczedilmesini isteyebilirler.

“Konkordatonun tasdiki konkordato mühletlerinden evvel vazolunupta henüz paraya çevrilmemiş olan hacizleri hükümden düşürür” (İİK m. 304).

Olayımızda alacaklı Hakkı 4.4.2007 tarihinde genel haciz yoluyla takip başlatmıştı. Alacaklı Hakkı'nın konkordato mühleti verilmeden önce borçluya karşı başlatmış olduğu bu takip konkordato mühletinin verilmesi ile durur.

Alacaklı C borçlu Bilal e konkordato mühleti verilmeden önce borçlu Bilal e karşı 15.4.2007 tarihinde 2000 TL lik bir alacak davası açmıştı. Konkordato mühleti verilmesi bu davanın devam etmesini durdurmaz. Yani bu davaya devam edilebilir. Çünkü m.289 un yasakladığı husus takiplerdir. C ise bir alacak davası açmıştır.

c-Konkordato aksine hüküm içermediği taktirde mühlet, rehinle temin edilmemiş her türlü alacağa faiz işlemlerini durdurur (İİK m.289/4).

